

Kunst en Cultuur

**Tilburg School of Humanities
Tilburg University**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q320

© 2013 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen van Tilburg University.....	5
Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling	5
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	5
Samenstelling van de commissie.....	6
Werkwijze van de commissie.....	7
Bijzonderheden van het bezoek aan Tilburg University	8
Samenvattend oordeel van de commissie.....	10
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	17
Bijlagen.....	37
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	39
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	41
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	49
Bijlage 4: Overzicht van de programma's.....	59
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	63
Bijlage 6: Bezoekprogramma.....	71
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	73
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	75

Dit rapport is vastgesteld op 15 oktober 2013.

Rapport over de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen van Tilburg University

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

Naam van de opleiding:	Algemene Cultuurwetenschappen
CROHO-nummer:	56823
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie:	Tilburg
Varianten:	voltijd, deeltijd
Vervaldatum accreditatie:	31 december 2014

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Naam van de opleiding:	Kunst- en Cultuurwetenschappen
CROHO-nummer:	60087
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	Kunsten, Publiek en Samenleving; Jeugdliteratuur; Religie en Ritueel; Management of Cultural Diversity
Locatie:	Tilburg
Varianten:	voltijd, deeltijd
Vervaldatum accreditatie:	31 december 2014

Het bezoek van de visitatiecommissie Kunst en Cultuur aan de Tilburg School of Humanities van Tilburg University vond plaats op 29 en 30 mei 2013.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Tilburg University
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De beoordeling van de bachelor- en masteropleidingen in het domein Kunst en Cultuur van Tilburg University valt binnen de clusterbeoordeling Kunst en Cultuur, waarvoor in 2012 en 2013 in totaal 36 opleidingen, verspreid over tien instellingen, worden beoordeeld. De commissie voor de clusterbeoordeling Kunst en Cultuur is samengesteld uit totaal veertien commissieleden:

- Prof. dr. Bart Verschaffel (voorzitter), hoogleraar, Universiteit Gent, België;
- Prof. dr. Michael Astroh (vice-voorzitter), hoogleraar, Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald, Duitsland;
- Em. Prof. dr. Hans van Maanen, hoogleraar Kunst en Maatschappij & Theaterwetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen, voorzitter Kunstraad Groningen;
- Prof. dr. Geert Lernout, hoogleraar vergelijkende literatuurstudie en directeur van het James Joyce Center, Universiteit Antwerpen, België;
- Prof. dr. Mariët Westermann, Vice President of the Andrew W. Mellon Foundation, New York, NY USA;
- Prof. dr. Maximiliaan Martens, hoogleraar, Universiteit Gent, België;
- Prof. dr. Susan Legêne, hoogleraar Politieke Geschiedenis, VU Amsterdam;
- Dr. Boudien de Vries, universitair hoofddocent Sociale Geschiedenis, Universiteit van Amsterdam;
- Dr. Andreas Fickers, Associate Professor for Comparative Media History at the Faculty of Arts & Social Sciences, Universiteit Maastricht;
- Prof. dr. Remieg Aerts, hoogleraar Politieke Geschiedenis, Radboud Universiteit Nijmegen;
- Prof. dr. Jan Willem van Henten, hoogleraar Uitlegging van het Nieuwe Testament, vroeg-christelijke letterkunde en Hellenistisch-Joodse literatuur, Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Mark Delaere, hoogleraar Musicologie, KU Leuven, België;
- Nadeche Seugling, BA (student-lid), bachelor Algemene Cultuurwetenschappen, Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Sylvia Alting van Geusau, MA (student-lid), master Kunstwetenschappen, Universiteit van Amsterdam; independent researcher gespecialiseerd in amusements cultuur en visual culture studies.

Voor ieder bezoek werd op basis van eventuele belangenconflicten, expertise en beschikbaarheid een (sub)commissie samengesteld. Om de consistentie binnen het cluster te waarborgen hebben prof. dr. Bart Verschaffel, prof. dr. Michael Astroh (vice-voorzitter), en prof. dr. Geert Lernout alle bezoeken bijgewoond. Em. prof. dr. Hans van Maanen, was aanwezig bij negen van de tien bezoeken.

Coördinator van de clustervisitatie Kunst en Cultuur was drs. Linda te Marvelde, medewerker van QANU. Projectleider drs. Marieke Textor was aanwezig bij de bezoeken aan de Rijksuniversiteit Groningen, de Vrije Universiteit Amsterdam, de Universiteit Utrecht, de Universiteit van Amsterdam, de Open Universiteit en de Universiteit Leiden. Projectleider drs. Renate Prenen was aanwezig bij de bezoeken aan de Radboud Universiteit Nijmegen, de Universiteit Utrecht, de Erasmus Universiteit Rotterdam, de Universiteit Maastricht en Tilburg University. Projectleider Erik van der Spek was aanwezig bij het bezoek aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Projectleider Marianne van der Weiden was aanwezig bij het bezoek

aan de Universiteit van Amsterdam. Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de projectleiders en de coördinator om de beoordelingen op elkaar af te stemmen. De betrokken projectleiders hebben alle rapporten gelezen.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

De commissie hield haar formele startvergadering op 6 september 2012. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie vastgesteld en werd het domeinspecifieke referentiekader besproken (bijlage 2).

Bij ontvangst van de kritische reflecties van de opleidingen controleerde de coördinator deze op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de kritische reflecties in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden die deelnamen aan het betreffende bezoek. De commissieleden lazen de kritische reflecties en formuleerden vragen en thema's om te bespreken tijdens het bezoek. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleidingen toegestuurd met het verzoek om een reactie. Naast de kritische reflecties lazen de commissieleden gezamenlijk een representatieve set scripties of andere eindwerken per opleiding.

Visitatiebezoeken

Een overzicht van het bezoekprogramma is opgenomen in bijlage 6. De commissie heeft zich voorafgaand aan ieder bezoek middels een voorbereidende vergadering inhoudelijk voorbereid op de visitatie. Tijdens het bezoek zelf is gesproken met een representatieve vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, het opleidingsbestuur, studenten, docenten, alumni, de opleidingscommissie en de examencommissie.

Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaar gesproken en met docenten en begeleiders van de opleiding. Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft een deel van het bezoek gebruikt voor de voorbereiding op de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van elk bezoek heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie gepresenteerd. Daarbij ging het steeds om een aantal algemene waarnemingen en een aantal eerste indrukken per opleiding.

Beslisregels

De visitatie is uitgevoerd conform de beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs van de NVAO (versie van november 2011). In dit accreditatiestelsel is zowel voor de beoordeling op standaardniveau als voor de algemene conclusie over de opleiding als geheel een vierpuntsschaal voorgeschreven (onvoldoende, voldoende, goed, excellent).

De commissie heeft de beoordelingsschalen van de NVAO gevolgd. Deze zijn:

- De beoordeling ‘onvoldoende’ wijst erop dat een standaard, of de opleiding, niet aan de gangbare basiskwaliteit voldoet en op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen vertoont;
- De beoordeling ‘voldoende’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en over de volle breedte een acceptabel niveau vertoont;
- De beoordeling ‘goed’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit;
- De beoordeling ‘excellent’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit en als een (inter)nationaal voorbeeld geldt.

Uitgangspunt van de beoordeling is ‘voldoende’, waarbij de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gestelde criteria. In de ogen van de commissie kan zij het oordeel ‘voldoende’ toekennen, ook wanneer zij kritische opmerkingen heeft gemaakt. Het is dan wel noodzakelijk dat tegenover de kritische opmerkingen positieve observaties staan. Aangetekend moet worden dat als de standaard op een aantal punten goed of excellent krijgt het eindoordeel toch met een ‘voldoende’ beoordeeld wordt.

Rapportage

De projectleider heeft op basis van de bevindingen van de commissie, per instelling, een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is deze aan de betrokken faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Bijzonderheden van het bezoek aan Tilburg University

Het bezoek aan Tilburg University vond plaats op 29-30 mei 2013 in Tilburg. Het programma van het bezoek is te vinden in bijlage 6 van dit rapport. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt.

De commissie die de opleidingen Kunst en Cultuur van Tilburg University beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Bart Verschaffel (voorzitter), hoogleraar, Universiteit Gent, België;
- Prof. dr. Michael Astroh (vice-voorzitter), hoogleraar, Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald, Duitsland;
- Em. Prof. dr. Hans van Maanen, hoogleraar Kunst en Maatschappij & Theaterwetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen; voorzitter Kunstraad Groningen;
- Prof. dr. Geert Lernout, hoogleraar vergelijkende literatuurstudie en directeur van het James Joyce Center, Universiteit Antwerpen, België;
- Prof. dr. Susan Legêne, hoogleraar Politieke Geschiedenis, VU Amsterdam;
- Prof. dr. Jan Willem van Henten, hoogleraar Uitlegging van het Nieuwe Testament, vroeg-christelijke letterkunde en Hellenistisch-Joodse literatuur, Universiteit van Amsterdam;

- Sylvia Alting van Geusau, MA (student-lid), master Kunstwetenschappen, Universiteit van Amsterdam; independent researcher gespecialiseerd in amusements cultuur en visual culture studies.

De commissie werd ondersteund door drs. Renate Prenen, die optrad als secretaris.

De curricula vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in bijlage 1.

Voor de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau van de opleidingen heeft de commissie voorafgaand en tijdens de visitatie meerdere producten beoordeeld. Om het gerealiseerde eindniveau van opleidingen te bepalen hebben de coördinator en voorzitter van de visitatiecommissie per opleiding scripties geselecteerd. De scripties werden aselekt gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studie jaren. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers, scriptiebegeleiders en specialisaties (bijlage 7).

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Kunst en Cultuur 2013 over de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen aan de Tilburg University.

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, informatie uit gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken, en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar zijn gesteld. De commissie heeft voor de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de criteria voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor de bacheloropleiding als **voldoende**.

De bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen van Tilburg University is een brede, interdisciplinaire opleiding die wortelt in drie geesteswetenschappelijke disciplines: cultuurwetenschappen, religiewetenschappen en filosofie. De opleiding beoogt cultuurwetenschappelijk geschoolde, maatschappijkritisch en esthetisch onderlegde studenten op te leiden die cultuur vanuit maatschappijkritische, ethisch en esthetisch perspectief kunnen analyseren en interpreteren. De nadruk in de opleiding ligt op de bestudering van verschillende culturele verschijningsvormen in de context van (hedendaagse dan wel historische) maatschappelijke, politieke, religieuze, economische en technologische ontwikkelingen. In de opleiding stonden tot voor kort twee pijlers centraal: een historisch en contemporain perspectief op de analyse van cultuuruitingen; en een perspectief dat zich richt op cultuurparticipatie, cultuurbeleid en –marketing. Recent is de opleiding verbreed met een theoretisch perspectief dat cultuur ook opvat als levensstijl of identiteit.

De bacheloropleiding is in 2012-2013 samengevoegd met de bacheloropleiding Religiewetenschappen. De opleiding omvat sinds 2009-2010 drie uitstroomprofielen: onderzoek, ondernemen en onderwijs. Studenten van dit laatste profiel kunnen na het behalen van een masteropleiding (Kunst- en Cultuurwetenschappen) en een (verkorte) post-initiële masteropleiding Universitaire Lerarenopleiding Tilburg als eerstegraadsdocent Nederlands of Levensbeschouwing gaan werken. De commissie heeft waardering voor de uitstroomprofielen die studenten meer keuzemogelijkheden bieden. De commissie is met name positief over het uitstroomprofiel onderwijs dat in haar optiek helder en evenwichtig is. De algemene uitstroomprofielen onderzoek en ondernemen kunnen volgens de commissie scherper worden neergezet.

De commissie stelt vast dat de opleiding beoogt de studie van de cultuur te verbreden, zowel wat betreft de objecten als wat betreft de wetenschappelijke benaderingen. Gezien de beschikbare opleidingstijd en stafexpertise adviseert de commissie echter om te bezien hoe deze verbreding van de opleiding meer specifiek gericht kan worden. De commissie ziet daarbij een duidelijke kans om, aan de hand van de sterkten van de opleiding op de terreinen beeldende kunsten en literatuur, en met gebruikmaking van de bijkomende expertises op de terreinen van ritueel en religie, te komen tot een sterk en onderscheidend opleidingsprofiel.

De bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen heeft de commissie overtuigend aangetoond dat zij de eindkwalificaties op zorgvuldige wijze heeft geformuleerd. De

eindkwalificaties volgen de indeling van de Dublin-descriptoren en sluiten wat niveau en oriëntatie betreft aan bij het academische bachelorniveau. Wel constateert de commissie dat de reikwijdte van de eindkwalificaties dermate groot is, dat zij de eindkwalificaties ambitieus acht voor een driejarig bachelorprogramma. De commissie adviseert de opleiding daarom om de eindkwalificaties te heroverwegen.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor de bacheloropleiding als **voldoende**.

De bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen omvat 180 EC en heeft een semestersysteem waarbij in elk semester 30 EC te behalen zijn. Het eerste jaar van de opleiding Algemene Cultuurwetenschappen bestaat uit elf verplichte vakken. Het tweede jaar bestaat uit vijf verplichte vakken en een keuzeruimte van 30 EC. In het eerste semester van het derde jaar volgen studenten drie verplichte vakken en twee keuzevakken. In het tweede semester van het derde jaar kiezen ze voor één van de uitstroomprofielen. Studenten ronden de opleiding af met een bachelorthesis van 18 EC.

De commissie constateert dat er een spanningsveld is wat betreft de geformuleerde eindkwalificaties van de bacheloropleiding in relatie tot het curriculum. Zoals beschreven onder standaard 1, noemt de commissie de eindkwalificaties ambitieus geformuleerd voor een driejarige bacheloropleiding. Bij een nadere verkenning van het programma concludeert de commissie echter dat er uit de invulling van het onderwijsprogramma wel degelijk meer structuur en gepaste afbakening blijkt dan de geformuleerde eindkwalificaties suggereren. Bovendien constateert de commissie dat de concrete invullingen van de cursussen de kracht van de docenten en de Tilburgse (onderzoeks)traditie op adequate wijze reflecteren.

De commissie spreekt uit waardering te hebben voor de wijze waarop het onderwijsprogramma is vormgegeven. De commissie is van mening dat het uitstroomprofiel onderwijs voor de universitaire lerarenopleidingen Nederlands en Levensbeschouwing een sterk en coherent geheel vormt. De bachelor-uitstroomprofielen onderzoek en ondernemen vormen volgens de commissie minder heldere en coherente studiepaden. In haar optiek zijn echter de benodigde bouwstenen wel aanwezig om van elk uitstroomprofiel eveneens een samenhangend geheel te maken, waarbij de expertises van de staf goed tot hun recht kunnen komen.

De commissie is te spreken over de kleinschalig didactische werkvormen die actief en intensief leren stimuleren en die ondersteund worden door hoogwaardige ICT-voorzieningen. Ondanks de relatief lage studierendementen, concludeert de commissie dat de opleiding studeerbaar is. Een zorgpunt betreft de lage instroom in de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen. De opleiding is zich daar terdege van bewust en werkt aan initiatieven om de aantrekkelijkheid van de opleiding voor studiekeziers te vergroten, hetgeen de commissie waardeert.

De commissie concludeert dat er sprake is van voldoende en goed gekwalificeerde, betrokken stafleden. De commissie vindt het positief dat alle nieuwe docenten een BKO moeten hebben dan wel een traject daartoe moeten volgen. Het is de commissie opgevallen dat van de zittende staf relatief weinig docenten een BKO hebben. De commissie is er gedurende het bezoek echter van overtuigd geraakt dat de opleiding veel waarde hecht aan de onderwijskwaliteiten van docenten en ruim energie steekt in docentprofessionalisering. Een aandachtspunt betreft het academisch-Engels taalbeheersingsniveau van de docenten; de commissie constateert dat in dezen ruimte voor verbetering is. Een ander aandachtspunt

betreft de samenwerking tussen de Algemene Cultuurwetenschappen en Religiewetenschappen. De commissie constateert dat de recente samenvoeging van de stafgroepen nog niet heeft geleid tot een intensievere samenwerking. De commissie adviseert de opleiding om te bezien hoe de banden tussen de stafgroepen op korte termijn versterkt kunnen worden.

De commissie stelt vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de studenten. Ook stelt de commissie vast dat er een goed werkend systeem van studiebegeleiding is. Wat betreft de interne kwaliteitszorg constateert de commissie dat het kwaliteitszorgsysteem zo is opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de opleiding worden gesignaleerd en dat gesignaleerde verbeterpunten vervolgens worden doorgevoerd in het onderwijs. De opleidingscommissie vervult hierin een actieve rol.

De commissie komt tot de slotsom dat de inhoud en vormgeving van het programma, de kwaliteit van het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen, de toegelaten studenten in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor de bacheloropleiding als **voldoende**.

De commissie heeft met waardering kunnen vaststellen dat de opleiding veel geïnvesteerd heeft in de kwaliteit en kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling. De initiërende en stimulerende rol van de examencommissie in dit geheel is de commissie in positieve zin opgevallen. De commissie stelt vast dat de opleiding gebruik maakt van diverse toetsvormen die aansluiten bij de leerdoelen van de cursussen. De commissie vindt het positief dat de studenten geregeld en op constructieve wijze schriftelijke en mondelinge feedback ontvangen van docenten en/of medestudenten naar aanleiding van toetsen en beoordelingen.

Om het eindniveau van de studenten te bepalen heeft de commissie theses ingezien. De commissie constateert op basis hiervan dat de theses van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen voldoen aan wat van een eindwerkstuk op bachelorniveau verwacht mag worden. De commissie oordeelt dat diverse theses degelijk zijn uitgevoerd en goed zijn geschreven volgens de geldende academische standaarden. De commissie constateert echter ook dat er meerdere theses zijn die tegen de ondergrens aan zitten. De commissie ziet bij deze theses een aantal tekortkomingen wat betreft de toepassing van theorieën en methoden, wetenschappelijke objectiviteit en accuratesse. De commissie concludeert evenwel dat studenten van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen de beoogde eindkwalificaties realiseren.

De commissie constateert een aantal aandachtspunten met betrekking tot de inrichting en uitvoering van het thesistraject van de opleiding. Een belangrijk aandachtspunt is volgens de commissie de breedheid van de thesisonderwerpen. De commissie constateert dat de onderwerpen dusdanig divers zijn dat er soms sprake is van een onvoldoende verankering van het onderwerp in het reguliere curriculum en in de beschikbare expertise van de staf. Voorts is een aandachtspunt de wetenschappelijke objectiviteit en accuratesse van de theses. Tot slot noemt de commissie de omvang van het gehele thesistraject een aandachtspunt. In haar optiek legt de thesis met 18 EC een naar verhouding groot beslag op het curriculum van een driejarig opleidingsprogramma. De commissie stelt vast dat de opleiding recent de thesisprocedures heeft aangescherpt om de rendementen te verbeteren, hetgeen de commissie waardeert. Ook stelt de commissie met waardering vast dat de opleiding voornemens is om, mede in het licht van bovenstaande aandachtspunten, het thesistraject te heroverwegen. De

commissie geeft daarbij in overweging om goed te kijken naar de begrenzing van de onderzoeksonderwerpen in relatie tot het curriculum en de beschikbare docentexpertise.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, informatie uit gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken, en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar zijn gesteld. De commissie heeft voor de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de criteria voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor de masteropleiding als **voldoende**.

De masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen beoogt studenten op te leiden die fundamentele kennis hebben van de belangrijkste thema's, wetenschappelijke theorievorming en methodes op het terrein van kunst en cultuur in brede zin, en die in staat zijn om een beargumenteerd standpunt te bepalen ten aanzien van de belangrijke (actuele) vraagstukken en ontwikkelingen in het vakgebied. De opleiding omvat vier mastertracks. In de mastertrack 'Kunsten, Publiek en Samenleving' ligt de nadruk op de bestudering van verschillende culturele verschijningsvormen (voornamelijk literatuur, beeldende kunst, (pop)muziek, film en digitale media). Deze verschijningsvormen worden bestudeerd in de context van (hedendaagse dan wel historische) maatschappelijke, politieke, religieuze, economische en technologische ontwikkelingen. De track 'Jeugdliteratuur' richt zich in eerste plaats op concrete cultuuruitingen zoals literatuur, film en theater. De focus is daarbij op een wat betreft lees- en levenservaring afgebakende doelgroep. Hierdoor bevindt de track zich op het snijvlak van literatuur-, cultuur- en sociaalpedagogische wetenschappen. De track 'Management of Cultural Diversity' is erop gericht om de uitdagingen die vanuit culturele diversiteit gesteld worden aan het functioneren van organisaties te kunnen analyseren en vervolgens te kunnen interveniëren om gebruik te maken van de kansen van culturele diversiteit en de risico's ervan te neutraliseren. De track 'Religie en Ritueel', ten slotte, focust onder andere op de gevolgen voor religie, religiositeit en ritueel van culturele diversiteit in moderne, westerse, pluralistische samenlevingen.

De eindkwalificaties van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen zijn volgens de commissie helder geformuleerd en passend voor een academische opleiding op masterniveau. Ook heeft de commissie vastgesteld dat de eindtermen goed aansluiten bij de vereisten vanuit het vakgebied Kunst en Cultuur. De commissie is bijzonder positief over de drie nieuwe mastertracks 'Jeugdliteratuur', 'Management of Cultural Diversity' en 'Religie en Ritueel'. Deze zijn in het brede veld van kunst en cultuur sterk onderscheidend. Het profiel van de algemene track 'Kunsten, Publiek en Samenleving' kan volgens de commissie scherper worden gedefinieerd.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor de masteropleiding als **voldoende**.

Het programma van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen omvat 60 EC en beslaat vier blokken van ieder 7 weken. Het cursorische deel van het programma vindt grotendeels plaats in de eerste drie blokken. Het vierde blok is gereserveerd voor het

schrijven van de masterthesis. De mastertrack ‘Kunsten, Publiek en Samenleving’ heeft twee instroommomenten, de andere drie tracks hebben alleen een september-instroom.

De commissie stelt vast dat de inhoud en het niveau van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen aansluiten bij de geformuleerde eindkwalificaties. De commissie constateert dat de tracks inhoudelijk weinig gemeen hebben. Zij hanteren wel dezelfde cultuurdefinities, zijn alle multidisciplinair en hebben gemeenschappelijke modules onderzoeksvaardigheden.

De commissie spreekt uit waardering te hebben voor de wijze waarop het onderwijsprogramma is vormgegeven. De commissie is van mening dat de drie nieuwe (specialistische) tracks sterke en coherente gehelen vormen. De mastertrack ‘Kunst, Publiek en Samenleving’ vormt volgens de commissie een minder helder en coherent programma. In haar optiek zijn echter de benodigde bouwstenen wel aanwezig om er eveneens een samenhangend geheel van te maken.

De commissie is te spreken over de kleinschalige didactische werkvormen die actief en intensief leren stimuleren en die ondersteund worden door hoogwaardige ICT-voorzieningen. Ondanks de relatief lage studierendementen, concludeert de commissie dat de opleiding studeerbaar is. Er zijn geen struikelvakken in de opleidingen en uit de interviews met studenten en alumni blijkt dat zij de opleiding zwaar vinden, maar studeerbaar.

De commissie concludeert dat er sprake is van voldoende en goed gekwalificeerde, betrokken stafleden. De commissie vindt het positief dat alle nieuwe docenten een BKO moeten hebben dan wel een traject daartoe moeten volgen. Het is de commissie opgevallen dat van de zittende staf relatief weinig docenten een BKO hebben. De commissie is er gedurende het bezoek echter van overtuigd geraakt dat de opleiding veel waarde hecht aan de onderwijskwaliteiten van docenten en ruim energie steekt in docentprofessionalisering. Een aandachtspunt betreft het academisch-Engels taalbeheersingsniveau van de docenten; de commissie constateert dat in dezen ruimte voor verbetering is.

De commissie stelt vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de studenten. Ook stelt de commissie vast dat er een goed werkend systeem van studiebegeleiding is. Wat betreft de interne kwaliteitszorg constateert de commissie dat het kwaliteitszorgsysteem zo is opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de opleiding worden gesignaleerd en dat gesignaleerde verbeterpunten vervolgens worden doorgevoerd in het onderwijs. De opleidingscommissie vervult hierin een actieve rol.

De commissie komt tot de slotsom dat de inhoud en vormgeving van het programma, de kwaliteit van het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen, de studenten in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor de masteropleiding als **voldoende**.

De commissie heeft met waardering kunnen vaststellen dat de opleiding veel geïnvesteerd heeft in de kwaliteit en kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling. De initiërende en stimulerende rol van de examencommissie in dit geheel is de commissie in positieve zin opgevallen. De commissie stelt vast dat de opleiding gebruikmaakt van diverse toetsvormen die aansluiten bij de leerdoelen van de cursussen. De commissie vindt het positief dat de

studenten geregeld en op constructieve wijze schriftelijke en mondelinge feedback ontvangen van docenten en/of medestudenten naar aanleiding van toetsen en beoordelingen.

Om het eindniveau van de studenten te bepalen heeft de commissie theses ingezien van masterstudenten. Met uitzondering van één thesis, voldoen deze aan wat van een eindwerkstuk op masterniveau verwacht mag worden. De commissie concludeert op basis hiervan dat de studenten van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen de beoogde eindkwalificaties realiseren.

De commissie constateert een aantal aandachtspunten met betrekking tot de inrichting en uitvoering van het thesistraject. Een belangrijk aandachtspunt is volgens de commissie de breedheid van de thesisonderwerpen. De commissie constateert dat de onderwerpen dusdanig divers zijn dat er soms sprake is van een onvoldoende verankering van het onderwerp in het reguliere curriculum en in de beschikbare expertise van de staf. Voorts is een aandachtspunt de wetenschappelijke objectiviteit en accuratesse van de theses. De commissie stelt vast dat de opleiding recent de thesisprocedures heeft aangescherpt om de rendementen te verbeteren, hetgeen de commissie waardeert. Ook stelt de commissie met waardering vast dat de opleiding voornemens is om, mede in het licht van bovenstaande aandachtspunten, het thesistraject te heroverwegen. De commissie geeft daarbij in overweging om goed te kijken naar de begrenzing van de onderzoeksonderwerpen in relatie tot het curriculum en de beschikbare docentexpertise.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 oktober 2013

Prof. dr. Bart Verschaffel

Drs. Renate Prenen

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard wordt inzicht gegeven in de bevindingen van de commissie ten aanzien van het landelijk vastgestelde domeinspecifieke referentiekader (1.1). Vervolgens wordt ingegaan op het profiel en de oriëntatie van de opleiding (1.2), en de beoogde eindkwalificaties (1.3).

1.1 Domeinspecifiek referentiekader

Volgens het domeinspecifieke referentiekader gaan opleidingen op het gebied van Kunst en Cultuur over de bestudering van een of meerdere culturele verschijningsvormen, zoals de wetenschappen, literatuur, beeldende kunst, design, architectuur, muziek, film, televisie, theater, vormgeving (nieuwe) media, erfgoed (hedendaagse dan wel historische) maatschappelijke, politieke, religieuze, economische en technologische ontwikkelingen, en de relaties hiertussen. De bestudering van kunst en cultuur is vaak multi- of interdisciplinair van aard en geschiedt veelal vanuit vergelijkend perspectief. Zowel meer gebruikelijke disciplines en methodologieën van de geesteswetenschappen als de invloed van de internationale *cultural studies* beweging zijn herkenbaar op dit grote terrein. In de programma's komen meerdere wetenschappelijke perspectieven aan bod, vaak in een multidisciplinair verband, soms ook binnen een meer interdisciplinaire setting: (kunst)historisch perspectief, esthetisch perspectief, filosofisch perspectief (vraagstukken van ethische, methodologische en wetenschapsfilosofische aard), maatschappijwetenschappelijk perspectief (vraagstukken van politieke, religieuze, juridische, economische en sociale aard) en organisatorisch perspectief (de productie, distributie en consumptie van de brede waaier van kunst- en cultuuruitingen, maar ook de conservering en ontsluiting daarvan). Het domeinspecifieke referentiekader bevat landelijk vastgestelde eindtermen voor bachelor- en masteropleidingen in het domein Kunst en Cultuur. Opleidingen hebben de vrijheid om hierbinnen verschillende accenten te leggen en bijpassende doelstellingen te hanteren.

De commissie heeft het domeinspecifieke referentiekader bestudeerd en besproken tijdens de startvergadering. Zij stelt dat het kader op een correcte, ambitieuze maar globale wijze het veld van de Kunst en Cultuur beschrijft. Hierdoor is het weinig richtinggevend voor de inrichting van het onderwijs. Het geeft de opleidingen vanzelfsprekend veel ruimte om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, eigen keuzes te maken en accenten te leggen. Het referentiekader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen en eindkwalificaties te formuleren en te onderbouwen dat aan de criteria voor niveau (bachelor of master) en oriëntatie (wetenschappelijk onderwijs) wordt voldaan.

1.2 Profiel en oriëntatie

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

Volgens de kritische reflectie is de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen aan Tilburg University een brede, interdisciplinaire opleiding die wortelt in drie geesteswetenschappelijke disciplines: cultuurwetenschappen, religiewetenschappen en filosofie. De opleiding beoogt cultuurwetenschappelijk geschoolde, maatschappijkritische en esthetisch onderlegde studenten op te leiden die cultuur vanuit maatschappijkritische, ethisch en esthetisch perspectief kunnen analyseren en interpreteren. De nadruk in de opleiding ligt op de bestudering van verschillende culturele verschijningsvormen in de context van (hedendaagse dan wel historische) maatschappelijke, politieke, religieuze, economische en technologische ontwikkelingen.

In de jaren 2006-2012 stonden twee pijlers centraal in de opleiding: een historisch en contemporain perspectief op de analyse van cultuuruitingen; en een perspectief dat zich richt op cultuurparticipatie, cultuurbeleid en –marketing. Relevante wetenschappelijke disciplines daarbij zijn: cultuurwetenschap, vergelijkende en toegepaste literatuurwetenschap, cultuursociologie, cultuur- en kunstgeschiedenis en mediastudies. Recent is de opleiding verbreed met een theoretisch perspectief dat cultuur ook opvat als levensstijl of identiteit. Met deze verandering zijn wetenschappelijke disciplines als religiewetenschap en culturele antropologie een belangrijkere plaats gaan innemen in het onderwijsprogramma. Met ingang van collegejaar 2012-2013 omvat de opleiding drie uitstroomprofielen: onderzoek, ondernemen en onderwijs. Het profiel onderzoek is bedoeld voor studenten die een carrière in de wetenschap ambiëren. Het uitstroomprofiel ondernemen is bedoeld voor studenten die bij een culturele instelling, de overheid of bij een bedrijf willen gaan werken. Het uitstroomprofiel onderwijs ten slotte, is voor studenten die een onderwijs carrière beogen. Deze studenten kunnen na het behalen van een masteropleiding (Kunst- en Cultuurwetenschappen) en een (verkorte) post-initiële masteropleiding Universitaire Lerarenopleiding Tilburg als eerstegraadsdocent Nederlands of Levensbeschouwing gaan werken.

De commissie heeft tijdens het bezoek met het management en de docenten gesproken over het profiel van de opleiding. Hieruit blijkt dat de recente verbreding van de opleiding mede is ingegeven door het samenvoegen van de bacheloropleidingen Algemene Cultuurwetenschappen en Religiestudies. De drie uitstroomprofielen bieden studenten Algemene Cultuurwetenschappen meer keuzemogelijkheden dan voorheen. Men benadrukt dat de uitstroomprofielen geen strikt gescheiden tracks zijn binnen de opleiding. Ze zijn bedoeld als geprefereerde studiepaden om studenten goed voor te bereiden op en voor te sorteren voor de verschillende vervolgopleidingen op masterniveau. Voorts noemt men dat er nog duidelijke sporen zichtbaar zijn van de samenvoeging van de bacheloropleidingen en dat de uitstroomprofielen nog beter uitgekristalliseerd kunnen worden. De commissie is van mening dat het uitstroomprofiel onderwijs, dat voorsorteert voor de universitaire lerarenopleidingen Nederlands en Levensbeschouwing, helder en evenwichtig is. De algemene uitstroomprofielen onderzoek en ondernemen kunnen volgens de commissie echter scherper worden neergezet.

Het valt de commissie op dat de opleiding een breed cultuurbegrip hanteert en dat er een tendens is naar verbreding van de opleiding zowel wat betreft de bestudeerde cultuurvelden als wat betreft de wetenschappelijke benaderingen. De commissie vraagt zich echter af, gezien de opleidingsduur en beschikbare stafexpertise, wat haalbaar en wenselijk is. In haar optiek zou de opleiding kunnen komen tot een scherper profiel door de verbreding van de opleiding

meer specifiek te richten. De commissie geeft daarbij in overweging om meer te focussen op de sterkten van de opleiding, van oudsher de beeldende kunsten en literatuur, en gebruik te maken van de bijkomende expertises op de terreinen van religie en ritueel en media. Zo kan volgens de commissie een bijzonder interessant en onderscheidend opleidingsprofiel ontstaan.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Volgens de kritische reflectie beoogt de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen aan Tilburg University studenten op te leiden die fundamentele kennis hebben van de belangrijkste thema's, wetenschappelijke theorievorming en methodes op het terrein van kunst en cultuur in brede zin, en die in staat zijn om een beargumenteerd standpunt te bepalen ten aanzien van de belangrijke (actuele) vraagstukken en ontwikkelingen in het vakgebied.

De opleiding omvat vier mastertracks: een brede, interdisciplinaire mastertrack op het terrein van de kunst- en cultuurwetenschappen (getiteld 'Kunsten, Publiek en Samenleving') en drie specialistische mastertracks (getiteld 'Jeugdliteratuur', 'Management of Cultural Diversity' en 'Religie en Ritueel'). In de mastertrack 'Kunsten, Publiek en Samenleving' ligt de nadruk op de bestudering van verschillende culturele verschijningsvormen (voornamelijk literatuur, beeldende kunst, (pop)muziek, film en digitale media). Deze verschijningsvormen worden bestudeerd in de context van (hedendaagse dan wel historische) maatschappelijke, politieke, religieuze, economische en technologische ontwikkelingen. De mastertracks 'Jeugdliteratuur' en 'Management of Cultural Diversity' zijn sinds collegejaar 2011-2012 toegevoegd aan het onderwijsaanbod. De track 'Jeugdliteratuur' richt zich in eerste plaats op concrete cultuuruitingen zoals literatuur, film en theater. De focus is daarbij op een wat betreft lees- en levenservaring afgebakende doelgroep. Hierdoor bevindt de track zich op het snijvlak van literatuur-, cultuur- en sociaalpedagogische wetenschappen. De track 'Management of Cultural Diversity' wordt aangeboden in het Engels. Hij is erop gericht om de uitdagingen die vanuit culturele diversiteit gesteld worden aan het functioneren van organisaties te kunnen analyseren en te interveniëren om gebruik te maken van de kansen van culturele diversiteit en de risico's ervan te neutraliseren. De track 'Religie en Ritueel' is vanaf collegejaar 2012-2013 overgeheveld vanuit de masteropleiding Theologie en Religiewetenschappen. In deze track speelt diversiteit op cultureel, in het bijzonder op religieus gebied, een centrale rol. De track focust onder andere op de gevolgen voor religie, religiositeit en ritueel van culturele diversiteit in moderne, westerse, pluralistische samenlevingen. Met de toevoeging van de twee laatstgenoemde tracks zijn wetenschappelijke disciplines als cultuurfilosofie, religiewetenschap, sociolinguïstiek en culturele antropologie een belangrijker plaats in het onderwijs gaan innemen.

De commissie is positief over de nieuwe tracks die in haar optiek uniek en onderscheidend zijn. Het profiel van de algemene track 'Kunsten, Publiek en Samenleving', zoals de commissie ook opmerkt ten aanzien van het algemene uitstroomprofiel van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen, kan volgens de commissie scherper worden gedefinieerd.

1.3 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen staan weergegeven in bijlage 3.

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

De kritische reflectie beschrijft dat de eindkwalificaties aansluiten op het domeinspecifieke referentiekader en zijn ingedeeld volgens de Dublin-descriptoren. De opleiding biedt haar studenten kennis van en inzicht in de vakinhoud en in de grondbeginselen van de algemene cultuurwetenschappen. Daarnaast leren studenten om actuele maatschappelijke problemen te vertalen in cultuurwetenschappelijke, onderzoekbare problemen en deze problemen te onderzoeken door gebruik te maken van de meest adequate theorieën en onderzoeksmethoden. Voorts leren studenten (wetenschappelijke) oordeelsvorming en in helder en goed academisch Nederlands en Engels mondeling en schriftelijk te kunnen communiceren over aspecten van het vakgebied, zowel met vakgenoten als met niet-vakgenoten. Tot slot is de opleiding erop gericht om studenten leervaardigheden en een belangstellende, onderzoekende houding bij te brengen die hen in staat stellen bij te dragen aan de vermeerdering van kennis.

De commissie heeft waardering voor de zorgvuldige wijze waarop de eindkwalificaties zijn geformuleerd. De commissie zet echter vraagtekens bij het ambitieniveau van de eindkwalificaties. In haar optiek zijn de eindkwalificaties zo ambitieus gesteld dat de commissie zich afvraagt of deze realistisch zijn voor een driejarige bacheloropleiding. De commissie adviseert de opleiding om, in het kader van de aanbevolen aanscherping van het profiel, de eindkwalificaties te heroverwegen.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

De eindkwalificaties van de masteropleiding sluiten eveneens aan op het domeinspecifieke referentiekader en volgen de indeling van de Dublin-descriptoren. Het uitgangspunt is dat de bacheloropleiding een inleidend of basaal niveau heeft en een masteropleiding een meer gevorderd of specialistisch niveau. De masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen kent een aantal algemene eindkwalificaties wat betreft kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden. Daarnaast zijn er per track specifieke aanvullende eindkwalificaties opgesteld. In algemene zin beoogt de opleiding studenten zowel inhoudelijk te scholen in de academische kunst- en cultuurwetenschappen, als academisch te vormen. Dit betekent dat studenten tijdens de opleiding kennis en inzicht verkrijgen in het vakgebied van de kunst- en cultuurwetenschappen en dat ze zowel relevante vakspecifieke als algemene academische vaardigheden verwerven.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen aan Tilburg University wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie zijn geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen. Zij heeft de eindkwalificaties in dat kader afgezet tegen het domeinspecifieke referentiekader, de gezamenlijke landelijke eindtermen, en het profiel en de oriëntatie van de opleiding.

De commissie concludeert dat het globale domeinspecifieke referentiekader van opleidingen vraagt om eigen keuzes en accenten binnen het veld van de kunst en cultuur goed te onderbouwen en te vertalen in heldere doelstellingen en eindkwalificaties. De commissie constateert met waardering dat mede door de samenvoeging van de bacheloropleidingen Algemene Cultuurwetenschappen en Religiestudies er interessante uitstroomprofielen zijn ontstaan die studenten meer keuzemogelijkheden bieden. De commissie is met name positief over het uitstroomprofiel onderwijs ter voorbereiding op de universitaire lerarenopleidingen Nederlands en Levensbeschouwing dat in haar optiek helder en evenwichtig is. De algemene

uitstroomprofielen onderzoek en ondernemen kunnen volgens de commissie scherper worden neergezet.

Voorts constateert de commissie in de opleiding een duidelijke verbreding, zowel van het begrip 'cultuur' en de bestudeerde objecten als van de wetenschappelijke benaderingen. Gezien de beschikbare opleidingstijd en stafexpertise, adviseert de commissie echter om te bezien hoe de verbreding van de opleiding meer specifiek gericht kan worden. De commissie ziet daarbij een duidelijke kans om, aan de hand van de sterkten van de opleiding op de terreinen beeldende kunsten en literatuur, en met gebruikmaking van de bijkomende expertises op de terreinen van ritueel en religie, te komen tot een sterk en onderscheidend opleidingsprofiel.

De bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen heeft de commissie overtuigend aangetoond dat zij de eindkwalificaties op zorgvuldige wijze heeft geformuleerd. De eindkwalificaties volgen de indeling van de Dublin-descriptoren en sluiten wat niveau en oriëntatie betreft aan bij het academische bachelorniveau. Wel constateert de commissie dat de reikwijdte van de eindkwalificaties dermate groot is, dat zij de eindkwalificaties zeer ambitieus acht voor een driejarig bachelorprogramma. De commissie adviseert de opleiding dan ook om de eindkwalificaties te heroverwegen.

De eindkwalificaties van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen zijn volgens de commissie helder geformuleerd en passend voor een academische opleiding op masterniveau. Ook heeft de commissie vastgesteld dat de eindtermen goed aansluiten bij de vereisten vanuit het vakgebied Kunst en Cultuur. De commissie is bijzonder positief over de drie nieuwe mastertracks 'Jeugdliteratuur', 'Management of Cultural Diversity' en 'Religie en Ritueel'. Deze zijn in het brede veld van kunst en cultuur sterk onderscheidend. Het profiel van de algemene track 'Kunsten, Publiek en Samenleving' kan volgens de commissie scherper worden gedefinieerd.

Conclusie

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard wordt per opleiding inzicht gegeven in het onderwijsprogramma (2.1). Vervolgens wordt ingegaan op het didactisch concept (2.2), de instroom en de studeerbaarheid (2.3), het personeel (2.4), de opleidingsspecifieke voorzieningen (2.5), en de kwaliteitszorg (2.6).

2.1 Programma

De commissie is per opleiding nagegaan in hoeverre de door de betreffende opleiding geformuleerde oriëntatie en eindtermen terug zijn te vinden in het curriculum, en in welke mate er aandacht is voor Engelse taalvaardigheid en internationalisering. Zij heeft de tabellen bestudeerd die zijn opgenomen in de kritische reflectie, waarin is aangegeven welke onderdelen van de opleiding gekoppeld zijn aan welke eindtermen en Dublin-descriptoren. Daarnaast heeft zij tijdens de visitatie inzicht gehad in de beschrijving, het studiemateriaal en de toetsen van verschillende vakken. Aan de hand van deze informatie stelt zij vast dat de inhoud en het niveau van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden kunnen voldoen aan de geformuleerde eendkwalificaties.

2.1.1. Curriculum

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

De bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen omvat 180 EC en heeft een semestersysteem waarbij elk semester 30 EC te behalen zijn. Een overzicht van het curriculum 2012-2013 is te vinden in bijlage 4.

Het eerste jaar van de opleiding Algemene Cultuurwetenschappen bestaat uit elf verplichte vakken van 5 of 6 EC. In deze vakken maken studenten kennis met een breed scala aan wetenschapsgebieden en onderzoeksmethodes, leren studenten de interdisciplinaire cultuurwetenschappen kennen, doen ze oefeningen in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en verwerven ze basale academische vaardigheden. Het tweede jaar bestaat uit vijf verplichte vakken en een keuzeruimte van 30 EC. In dit studiejaar kunnen studenten zich specialiseren, breiden zij hun academische vaardigheden uit en doen zij meer ervaring op met het doen van onderzoek. In het eerste semester van het derde jaar zet dit proces van verdieping zich door. Studenten volgen in dit semester drie verplichte vakken van 6 EC en kiezen twee vakken uit een pakket van zes vakken van ieder 6 EC. In het tweede semester van het derde jaar oriënteren de studenten zich verder op vervolgstudie of arbeidsmarkt. Daarbij kiezen ze voor het 'Uitstroomprofiel Onderzoek' (twee vakken van 6 EC, bachelorthesis 18 EC), 'Uitstroomprofiel Ondernemen' (12 EC keuze uit een extern aanbod, bachelorthesis 18 EC), of het 'Uitstroomprofiel Onderwijs' (12 EC extra vakken in het tweede en derde jaar, 12 EC stage en 18 EC bachelorthesis).

Vanwege de specifieke vakinhoudelijke eisen die aan het vak leraar Nederlands worden gesteld, moeten studenten die dit traject volgen, al tijdens hun bachelor een vastgelegd cursusprogramma volgen. Ze volgen dan een apart cursusprogramma zonder keuzeruimte en met in totaal 18 EC meer studiebelasting. Dit pakket bestaat uit een aantal vakken uit de bachelor Algemene Cultuurwetenschappen, dat voor hen verplicht is, en een keuzeruimte die verplicht wordt ingevuld met een geselecteerd aanbod uit de vakken van de bacheloropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen.

De opleiding werkt met *blended learning* voor de vaardigheden academisch Nederlands, academisch Engels, onderzoeksvaardigheden en informatievaardigheden. Vaardigheden en vakinhouden worden in zogeheten leerlijnen geïntegreerd aangeboden door middel van activerende werkvormen. De geïnterviewde studenten zijn hier enthousiast over, vooral wat betreft de leerlijnen Academisch Nederlands en Onderzoeksvaardigheden. De overige leerlijnen waren minder goed uitgewerkt, zoals ook blijkt uit de kritische reflectie en het gesprek met de docenten. Inmiddels heeft het docententeam gewerkt aan het verbeteren van de leerlijnen wat zal leiden tot een herziene en uitgebreide implementatie in het curriculum

van 2013-2016. Wat betreft de aandacht voor internationalisering en talen in de opleiding merken de studenten op dat het merendeel van de literatuur in het Engels is en dat men twee taalcursussen kan volgen bij het taleninstituut van de universiteit. Dit wordt door hen gewaardeerd. Voorts noemen de studenten dat de opleiding een duidelijk Europees perspectief heeft. Bij een aantal vakken kunnen studenten ook kiezen voor niet-Europese literatuur.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Het programma van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen omvat 60 EC en beslaat vier blokken van ieder 7 weken. Het cursorische deel van het programma vindt grotendeels plaats in de eerste drie blokken. Het vierde blok is gereserveerd voor het schrijven van de masterthesis. In principe kan iedere student in ieder blok 15 EC behalen, vaak is dat opgebouwd uit het volgen van twee reguliere cursussen en een onderzoeksvaardigheden-module. Die structuur verschilt echter per mastertrack omdat er variatie optreedt in: het aantal onderzoeksvaardigheden-modules dat gevolgd moet worden; de verdeling tussen reguliere cursussen en korte thematische cursussen; het aantal EC dat toegekend wordt aan de scriptie; en in de manier waarop het scriptietraject georganiseerd en verdeeld is over de blokken. Bijlage 4 omvat een schematisch overzicht van de verschillende mastertracks. De mastertrack 'Kunsten, Publiek en Samenleving' heeft twee instroommomenten, de andere drie tracks hebben alleen een september-instroom.

De masteropleidingen binnen de Geesteswetenschappen in Nederland zijn recent door alle betrokken faculteiten herzien. De commissie merkt op dat aan de Tilburg University de tracks weliswaar onder de brede masterlabel Kunst- en Cultuurwetenschappen vallen, maar dat ze inhoudelijk weinig gemeen hebben. Desgevraagd lichten de docenten toe dat men er bewust voor gekozen heeft om de tracks sterk programmatisch in te richten. In hun optiek zou een toename van gemeenschappelijke vakken ten koste gaan van de scherpte van de profielen. Er kunnen wel relaties gelegd worden tussen de mastertracks. De tracks zijn multidisciplinair, hanteren dezelfde cultuurdefinities en hebben gemeenschappelijk onderzoeksvaardigheden-modules.

2.1.2 Realisatie eindtermen in het programma

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

De commissie heeft het overzicht in de bijlage van de kritische reflectie bestudeerd waarin de opleiding wil laten zien hoe de cursussen zijn gerelateerd aan de eindtermen. Ook heeft de commissie divers onderwijsmateriaal bestudeerd. Mede op basis hiervan ziet de commissie dat er elementen zijn in de eindkwalificaties die –althans op papier– niet terug lijken te komen in het onderwijsprogramma. De commissie doelt daarmee op de beoogde brede focus van de opleiding ten aanzien van culturele verschijningsvormen en benaderingen. Ook doelt de commissie daarmee op het bereiken van de beoogde theoretische en methodologische diepgang. De commissie vroeg zich dan ook af in hoeverre de geformuleerde eindkwalificaties worden afgedekt met het huidige curriculum.

Het management en de docenten lichten tijdens het bezoek van de commissie toe dat men inzet op algemeen disciplinair geschoolde cultuurwetenschappers. Met een brede oriëntatie bedoelt men niet dat de studenten een brede repertoirekennis opdoen. Daarvoor is de opleiding te klein en ontbreekt de benodigde traditie en expertise. Wel beoogt men cultuurbeschouwers op te leiden die met behulp van relevante (wetenschappelijke) methoden en benaderingen hun bijdragen kunnen leveren aan het brede culturele veld. Men benadrukt dat, hoewel de opleiding van oudsher sterk gericht is op literatuur en beeldende kunst, het

spectrum veel breder is dan wat de titels van de vakken suggereren. Docenten besteden in hun onderwijs voortdurend aandacht aan verschillende verschijningsvormen. Ook merkt men op dat studenten middels papers en keuzevakken zich kunnen specialiseren in hun interessegebied(en), hetgeen studenten zeer waarderen. De geïnterviewde studenten bevestigen dit. Voorts benadrukt men dat er wel degelijk een aantal verdiepende lijnen in het curriculum zit waarbij kennis wordt geaccumuleerd op een steeds hoger conceptueel niveau.

De commissie heeft hier waardering voor, maar blijft van mening dat er een spanningsveld is wat betreft de geformuleerde eindkwalificaties in relatie tot het programma. Zoals beschreven onder standaard 1 constateert de commissie dat de eindkwalificaties dusdanig breed zijn geformuleerd dat ze niet haalbaar lijken in een driejarig programma. Bij het nader inzoomen op het feitelijke onderwijsprogramma, ziet de commissie echter dat er meer structuur en afbakening zit in de opleiding dan wat de eindkwalificaties in eerste instantie weerspiegelen. Ook reflecteren de concrete invullingen van de cursussen de kracht van de docenten en de Tilburgse (onderzoeks)traditie. Dit geldt vooral voor de studiepaden lerarenopleidingen Nederlands en Levensbeschouwing (uitstroomprofiel onderwijs) die volgens de commissie sterke en coherente gehelen vormen. Wat betreft het algemene studiepad (uitstroomprofielen onderzoek en ondernemen), ziet de commissie dat er sprake is van een minder heldere en coherente opleidingsroute.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

De kritische reflectie omvat per mastertrack een overzicht van de eindtermen in relatie tot de onderwijsonderdelen. Uit de overzichten blijkt dat elk onderwijsonderdeel meerdere eindtermen omvat en dat alle eindtermen worden gerealiseerd door de programma's.

De commissie is positief over de opzet van de masteropleiding, met name de nieuw ontwikkelde mastertracks vindt de commissie aantrekkelijk en goed gestructureerd. Wel constateert de commissie dat de algemene track 'Kunst, Publiek en Samenleving' een minder duidelijke focus heeft en een minder coherent geheel vormt dan de andere tracks. De geïnterviewde docenten lichten toe dat de drie nieuwe tracks specifiek zijn ontwikkeld. De algemene track bestond al en bouwt voort op de bachelor. In deze track zijn twee lijnen ingebouwd: participatie en cultuuruitingen. Men benadrukt dat de cursussen van hoog niveau zijn en dat er meer samenhang in het programma is dan wat de titels van de cursussen suggereren. De opleiding is voornemens om de track 'Kunst, Publiek en Samenleving' meer in te kaderen in de richting van het onderzoeksprogramma *Literature and visual arts in the European Public Sphere*. De commissie ondersteunt dit voornemen. In haar optiek zijn de benodigde bouwstenen aanwezig om er een helder en coherent programma van te maken waarbij de expertises van de staf goed tot hun recht kunnen komen.

Voorts kwam tijdens het bezoek aan de orde het voornemen van de opleiding om de track 'Religie en Ritueel', zoals dat reeds geldt voor de track 'Management of Cultural Diversity', in het Engels aan te bieden. Gezien het feit dat deze track een relatief uniek programma is - het betreft een meer antropologische benadering van de bestudering van religie - vindt de commissie dat aanbevelingswaardig. Het zou de (internationale) positie van de track versterken en wellicht meer buitenlandse studenten kunnen trekken.

2.2 Didactisch concept

De commissie is nagegaan in hoeverre er sprake is van een passend didactisch concept dat vertaald is naar adequate werkvormen en dat op een passende wijze wordt ingezet, zoals dat van een opleiding in het domein Kunst en Cultuur verwacht mag worden.

2.2.1 Didactisch concept

De commissie heeft met waardering kennisgenomen van de onderwijsvisie die de faculteit heeft opgetekend in een visienota en die als bijlage is opgenomen in de kritische reflectie. Deze onderwijsvisie is richtinggevend voor de vormgeving en uitvoering van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen. Centraal in deze visie staat de noodzaak om het facultaire onderwijs aan te laten sluiten bij het samenleven nu en in de toekomst, waarbij vooral de overgang naar een op interactie gerichte samenleving belangrijk is. Volgens de nota is de binnenkomende student inmiddels van een ander type dan de student waarop universitaire opleidingen zich in het verleden hebben gericht: ondernemend, coöperatief, 'digital native'. Ook de beroepenvelden hebben inmiddels behoefte aan een andersoortige academische houding dan waarvoor universitaire opleidingen in de klassieke situaties opleidden: ze vragen om studenten die multidisciplinair samen kunnen werken, die snel van perspectief kunnen wisselen, en die kunnen 'multitasken'. De faculteit zet sterk in op didactische innovatie waarbij de volgende uitgangspunten leidend zijn: het verbreden van opleidingen in de bachelorfase in plaats van de versnippering van studierichtingen; het bieden van mogelijkheden aan studenten om te kiezen tussen een brede oriëntatie dan wel een verdiepend traject in het vakgebied; aandacht voor multidisciplinair werken; voor algemene en academische vorming; voor flexibele leerroutes; en, meer in het algemeen, differentiatie voor verschillende doelgroepen. Deze visie heeft voor de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen geleid tot een multidisciplinaire geesteswetenschappelijke opleiding met een programma dat meer dan voorheen keuzemogelijkheden en flexibele routes in zich heeft en dat meer dan voorheen gebruik maakt van digitale media. Voor de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen heeft dit onder meer geresulteerd in de instelling van drie nieuwe gespecialiseerde, sterk op de hedendaagse samenleving gerichte mastertracks.

2.2.2 Werkvormen

Conform de kritische reflectie zet de faculteit primair in op de wetenschappelijke kwaliteit van het onderwijs; studenten dienen een academisch denk- en werkniveau te bereiken. De didactiek die daarbij hoort, wordt gekenmerkt door samenwerken in werkcolleges en groepsopdrachten, actief en intensief leren in een uitdagende omgeving waarin het doen van onderzoek centraal staat en een gedifferentieerd onderwijsaanbod waarbij de student zich kan profileren. De kwaliteit van de onderwijsprocessen wordt in deze visie mede ondersteund door hoogwaardige ICT-voorzieningen.

De commissie kan zich hier goed in vinden en ziet een en ander duidelijk terug in het onderwijs. De dominante werkvormen in de bacheloropleiding zijn hoor- en werkcolleges. In de mastertracks zijn werkcolleges de meest toegepaste werkvorm. De geïnterviewde studenten en alumni geven aan veel waardering te hebben voor de kleinschaligheid van het onderwijs waarbij er veel interactie is tussen docent en student en tussen studenten onderling.

2.3 Instroom en studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens over de instroom, studielast en rendementen van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen zijn opgenomen in bijlage 5.

2.3.1 Instroom

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

De instroomgegevens van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen laten zien dat de instroom in de afgelopen jaren schommelt tussen 31 en 18. De laatste twee studie jaren

laten een daling zien, hetgeen reden tot zorg is. Het management van de opleiding werkt dan ook aan initiatieven om de aantrekkelijkheid van de opleiding voor studiekeziers te vergroten. Zo is de in 2012-2013 ingezette verbreding van de opleiding een eerste stap in dat proces. Ook heeft men de voorlichtingsactiviteiten uitgebreid en geïntensiveerd. De meeste eerstejaarsstudenten hebben een afgeronde VWO-opleiding als vooropleiding, een kleiner percentage een HBO propedeuse. Daarnaast kent de opleiding de laatste jaren een grote toestroom vanuit het HBO in de premastertrajecten voor de verschillende mastertracks van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen. Enkele van de geïnterviewde studenten volgen thans een dergelijk premastertraject of hebben er onlangs één afgerond. Men noemt de premastertrajecten een goede voorbereiding op de masteropleiding. De meeste studenten kiezen ervoor om na afronding van de bacheloropleiding een vervolgstudie op masterniveau te doen.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Uit de instroomgegevens van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen blijkt dat de instroom in de afgelopen jaren schommelde tussen de 28 en 15 studenten per jaar. Met de intrede van de tracks 'Jeugdliteratuur' en 'Management of Cultural Diversity' is de instroom sterk verbeterd. De instroomgegevens laten voorts zien dat het aandeel instromers vanuit de premastertrajecten het aandeel reguliere instromers via een bacheloropleiding de laatste jaren overtreft. Ook laten de gegevens zien dat de tracks 'Jeugdliteratuur', 'Management of Cultural Diversity' en 'Religie en Ritueel' vooral studenten trekken die afkomstig zijn vanuit andere opleidingen dan de eigen bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen.

Het valt de commissie op dat alleen de track 'Kunst, Publiek en Samenleving' twee instroommomenten heeft. Desgevraagd licht het management toe dat dit voortkomt uit universitair beleid dat bepaalt dat minimaal één van de tracks twee instroommomenten moet hebben.

2.3.2 Studeerbaarheid

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

Zoals uit de kritische reflectie blijkt, is het aantal contacturen in de eerste twee bachelorjaren ongeveer 13 uur per week. In het derde bachelorjaar is het aantal contacturen circa 9 uur per week. Van studenten wordt verwacht dat zij de overige tijd besteden aan opdrachten, zelfstudie en tentamens. Om de studeerbaarheid van het programma te borgen, wordt per cursus een berekening gemaakt van het aantal uren dat studenten besteden aan alle onderwijsactiviteiten. Het totaal aantal uren moet overeenkomen met de voor de cursus gereserveerde EC. Verder neemt de opleiding diverse maatregelen teneinde de studeerbaarheid te bevorderen zoals: het hanteren van heldere deadlines en richtlijnen voor toetsen en verslagen; een gespreide toetsing; intensieve inzet van Blackboard; et cetera. Studenten geven in het gesprek met de commissie aan dat ze soms hard moeten werken, maar dat over de gehele linie de opleiding studeerbaar is. Er zijn geen struikelvakken. Men noemt de kleinschaligheid van de opleiding een groot pluspunt. Hierdoor is er sprake van een laagdrempelig contact tussen student en docent. Ook is de groepscohesie sterk hetgeen stimulerend werkt.

Op basis van de kritische reflectie constateert de commissie dat de rendementen redelijk zijn, maar dat er nog wel ruimte voor verbetering is. De opleiding heeft sinds 2005 een bindend studieadvies ingesteld; met ingang van 1 september 2011 is de norm verhoogd van 36 naar 42 EC. Het voornemen is om de norm opnieuw te verhogen naar 48 EC. Men streeft er naar dat 80% van de studenten een positief bindend studieadvies haalt aan het einde van het eerste

bachelorjaar. De opleiding heeft dit streefcijfer nog niet gehaald, maar de laatste twee jaren wel benaderd. Als toets van de effectiviteit van het bindend studieadvies formuleert de universiteit als streefdoel dat de uitval na het bindend studieadvies de 5% niet overschrijdt. Met een uitvalpercentage variërend tussen de 6 en 25% zit de opleiding nog ruim boven dit streefcijfer. De commissie beseft echter dat met de huidige kleine studentenpopulatie deze percentages snel kunnen uitschieten naar boven. Ook een toelichting door de studenten waarin zij stellen dat het bindend studieadvies een adequaat selectiemechanisme is, stelt de commissie gerust.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Uit de kritische reflectie blijkt dat het aantal contacturen gedurende de blokken circa 9 uur per week is. De overige onderwijstijd is bedoeld voor opdrachten, zelfstudie, tentamens en dergelijke. In de periode waarin de student zijn/haar masterthesis schrijft, zijn er geen contacturen geroosterd maar komt de student gemiddeld eens in de twee weken een uur op spreekuur bij de thesisbegeleider. Evenals bij de bacheloropleiding worden er diverse maatregelen genomen teneinde de studeerbaarheid te bevorderen. De geïnterviewde studenten en alumni geven aan dat de opleiding redelijk zwaar is, vooral in het begin van de opleiding waarin veel theorie wordt behandeld, maar wel studeerbaar. Studenten van de track 'Jeugdliteratuur' vertellen dat zij de mogelijkheid krijgen een stage te doen tijdens de opleiding, hetgeen zij bijzonder waarderen. Voorts start men, in tegenstelling tot de andere tracks, vrij laat met het thesistrject. Een en ander zorgt voor een hoge studiebelasting in de tweede helft van de opleiding.

De rendementcijfers geven aan dat studenten van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen zelden nominaal studeren. De meeste studenten doen een jaar langer over hun masteropleiding; gemiddeld 90% van de studenten studeert na twee jaar af. Deels is dit verklaren doordat een groot aantal masterstudenten een baan heeft naast zijn/haar studie. Om de rendementen te verbeteren heeft de opleiding de thesisprocedures aangescherpt. Recente cijfers wijzen erop dat deze maatregel zijn vruchten afwerpt, hetgeen de commissie waardeert.

2.4 Personeel

De commissie heeft de kwaliteit en kwantiteit van het personeel bestudeerd. De recente samenvoeging van de bacheloropleidingen Algemene Cultuurwetenschappen en Religiewetenschappen heeft geleid tot een uitbreiding van het personeelsbestand. Uit de kritische reflectie blijkt dat de gemiddelde docent-student ratio voor de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen in het studiejaar 2011-2012 1:25,8 bedroeg. De masteropleiding Algemene Kunst- en Cultuurwetenschappen kende in dat studiejaar een docent-student ratio van 1:20,1. Deze ratio's zijn berekend op basis van de feitelijk ingezette uren door docenten en het aantal ingeschreven studenten per cohort. De commissie oordeelt dat de opleidingen voldoende personeel hebben om het onderwijs uit te kunnen voeren.

De wetenschappelijke kwaliteit van de docenten is gewaarborgd doordat zij vrijwel allemaal gepromoveerd zijn, ruime onderzoekservaring hebben en (peer-reviewed) onderzoek uitvoeren, begeleiden en beoordelen. De commissie vindt het positief dat bij de aanstelling van nieuwe staf mede op onderwijsservaring wordt geselecteerd. Ook vindt zij het positief dat alle nieuwe docenten verplicht zijn de Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) te hebben dan wel te behalen. Het valt de commissie op dat van de zittende staf relatief weinig docenten een BKO hebben. Voorts valt het de commissie op dat het ambitieniveau van de opleiding ten aanzien van de BKO, de kritische reflectie spreekt van een streven dat in 2015 30% van de staf een BKO heeft, niet heel hoog lijkt. Desgevraagd licht het management toe dat men

docentprofessionalisering wel degelijk hoog in het vaandel heeft staan, maar dat men vrij laat gestart is met de BKO. Derhalve is het streefcijfer, dat gebaseerd is op afspraken met de minister van OC&W, in vergelijking met andere universiteiten ietwat lager.

Een aandachtspunt betreft het academisch-Engels taalbeheersingsniveau van de docenten. Mede op basis van het onderwijsmateriaal en de gesprekken met studenten, constateert de commissie dat in dezen ruimte voor verbetering is. Het management beaamt dit en benadrukt dat het de volle aandacht krijgt binnen de faculteit. Zo worden docenten getoetst op hun Engelse taalvaardigheid, komt het aan de orde in functioneringsgesprekken en kunnen docenten indien nodig scholing krijgen.

Op basis van de verschillende gesprekken met docenten, studenten en alumni concludeert de commissie dat de staf vakbekwaam en bijzonder betrokken en gemotiveerd is. Studenten en alumni noemen de open sfeer binnen de opleidingen, het enthousiasme van de staf en de laagdrempelige contacten tussen studenten en docenten. De docenten geven aan dat de werkdruk weliswaar hoog is, onder andere door het kleinschalige onderwijs, maar dat er sprake is van goede werkomstandigheden en –sfeer. De commissie merkt op basis van de gesprekken op, dat de recente samenvoeging van de bacheloropleidingen Algemene Cultuurwetenschappen en Religiewetenschappen nog niet heeft geleid tot een nauwere samenwerking tussen de twee groepen. Ook ziet de commissie dat er weinig overleg plaatsvindt over de inhoud en vormgeving van de opleidingen. In het besef dat er thans sprake is van een overgangssituatie, wil de commissie toch benadrukken dat in haar optiek nu het momentum is om eventuele vernieuwingen door te voeren. De commissie adviseert de opleidingen dan ook om de disciplines en docenten op korte termijn bij elkaar te brengen en inhoudelijke discussies ten aanzien van onderwijs en onderzoek te entameren. De commissie noemt in dit kader nogmaals haar aanbeveling om daarbij vooral ook goed te kijken naar waar de bloedgroepen elkaar kunnen vinden en versterken.

2.5 Opleidingsspecifieke voorzieningen

Op basis van de documentatie die zij heeft ontvangen en de gesprekken die zij heeft gevoerd met verschillende gremia, stelt de commissie vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de bachelor- en masterstudenten.

De opleidingen hebben de beschikking over diverse voorzieningen zoals goed geoutilleerde collegezalen, hoogwaardige ICT-voorzieningen, een uitgebreide bibliotheek en studieplekken. De studiebegeleiding is in handen van studieadviseurs. In het eerste jaar van de bacheloropleiding krijgen de studenten daarnaast nog een tutor (ouderejaarsstudent) toegewezen. Bovendien organiseren de studieadviseurs een tutoraatsysteem. Uitgangspunten hiervan zijn: het wegwijs maken van de student op de universiteit, het aanleren van een juiste studiehouding, het oefenen van vaardigheden en sociale binding. Indien zich problemen voordoen bij studenten van meer persoonlijke aard, kunnen zij terecht bij een studentendecaan en/of studentepsycholoog. De geïnterviewde studenten geven aan tevreden te zijn over het systeem van studiebegeleiding.

2.6 Kwaliteitszorg

De commissie is nagegaan in hoeverre studenten en docenten betrokken en gehoord worden bij het evalueren en verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. De commissie heeft de informatie uit de kritische reflecties bestudeerd, schriftelijke onderwijsbeoordelingen bekeken en gesproken met vertegenwoordigers van de opleidingscommissies.

Op basis hiervan constateert de commissie dat de cursussen systematisch worden geëvalueerd door middel van een elektronische vragenlijst. In principe worden cursussen driejaarlijks geëvalueerd; nieuwe en sterk gewijzigde cursussen en cursussen die in een vorige evaluatie onvoldoende hebben gescoord worden altijd geëvalueerd. De opleidingscommissies bespreken de uitkomsten van evaluaties op reguliere basis en doen aanbevelingen. De opleidingsdirecteur neemt vervolgens, waar nodig, actie. De uitkomsten van evaluaties worden verder opgenomen in de personeelsdossiers van de betrokken docenten en besproken in de jaarlijkse resultaat- en ontwikkelingsgesprekken met de departementsvoorzitter.

De vertegenwoordigers van de opleidingscommissies geven aan tevreden te zijn met het systeem van evaluatie en verbetering en met het functioneren van de opleidingscommissies. Er is sprake van een open en constructieve sfeer waarbij de input van studenten en docenten wordt gewaardeerd. Wel zegt men blij te zijn met het plan om alle opleidingscommissies van de Tilburg School of Humanities per opleiding te laten vergaderen. Hiermee staan de opleidingscommissies naar verwachting dicht bij het onderwijs en kan men dieper ingaan op de inhoud van de opleidingen. Voorts zegt men voornemens te zijn om jaarevaluaties en studentenpanels te introduceren, naast de reguliere cursusevaluaties. De commissie is positief ten aanzien van deze voornemens.

Overwegingen

De overzichten in de kritische reflecties geven een overtuigende representatie van de relatie tussen de eindkwalificaties en curriculumonderdelen van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen. Bovendien stelt de commissie voor beide opleidingen vast dat de cursussen zodanig zijn vormgegeven dat zij bijdragen aan het verwerven van de eindkwalificaties door de studenten. De commissie concludeert dan ook dat de inhoud en het niveau beide opleidingen adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de beoogde eindkwalificaties.

Wel constateert de commissie dat er een spanningsveld is wat betreft de geformuleerde eindkwalificaties van de bacheloropleiding in relatie tot het curriculum. Zoals beschreven onder standaard 1, noemt de commissie de eindkwalificaties ambitieus geformuleerd voor een driejarige bacheloropleiding. Bij een nadere verkenning van het programma concludeert de commissie echter dat er wel degelijk meer structuur en afbakening zit in het onderwijsprogramma dan hetgeen de geformuleerde eindkwalificaties suggereren. Bovendien constateert de commissie dat de concrete invullingen van de cursussen de kracht van de docenten en de Tilburgse (onderzoeks)traditie op adequate wijze reflecteren. De commissie beveelt de opleiding aan om de geformuleerde eindkwalificaties in relatie tot het onderwijsprogramma te heroverwegen.

De commissie spreekt uit waardering te hebben voor de wijze waarop de onderwijsprogramma's zijn vormgegeven. De commissie is van mening dat het uitstroomprofiel onderwijs voor de universitaire lerarenopleidingen Nederlands en Levensbeschouwing in de bacheloropleiding en de drie nieuwe (specialistische) tracks in de masteropleiding sterke, coherente gehele vormen. De bachelor-uitstroomprofielen onderzoek en ondernemen en de mastertrack 'Kunst, Publiek en Samenleving' vormen volgens de commissie minder heldere en coherente programma's. In haar optiek zijn echter de benodigde bouwstenen wel aanwezig om er eveneens samenhangende gehele vormen te maken waarbij de expertises van de staf goed tot hun recht kunnen komen.

De commissie heeft met waardering kennisgenomen van de onderwijsvisie van de faculteit die richtinggevend is voor en duidelijk terugkomt in de vormgeving en uitvoering van de

bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen. Ook is de commissie te spreken over de kleinschalige didactische werkvormen die actief en intensief leren stimuleren en die ondersteund worden door hoogwaardige ICT-voorzieningen.

Ondanks de relatief lage studierendementen, concludeert de commissie dat de opleidingen studeerbaar zijn. Er zijn geen zogeheten struikelvakken in de opleidingen en uit de interviews met studenten en alumni blijkt dat de opleidingen zwaar zijn maar studeerbaar. Een zorgpunt betreft de lage instroom in de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen. De opleiding is zich daar echter terdege van bewust en werkt aan initiatieven om de aantrekkelijkheid van de opleiding voor studiekeziers te vergroten, hetgeen de commissie waardeert.

De commissie concludeert dat er sprake is van voldoende gekwalificeerde stafleden. Het is de commissie in positieve zin opgevallen dat er sprake is van een open sfeer en dat de docenten en studenten van de opleidingen zich allen zeer betrokken voelen. Er is sprake van een laagdrempelig contact tussen de docenten en studenten. De commissie vindt het positief dat alle nieuwe docenten verplicht zijn een Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO) te hebben of een traject daartoe te volgen. Het is de commissie echter opgevallen dat van de zittende staf relatief vooralsnog weinig docenten een BKO hebben. De commissie is er gedurende het bezoek van overtuigd geraakt dat de opleidingen veel waarde hechten aan de onderwijskwaliteiten van docenten en ruim energie steken in docentprofessionalisering. Een aandachtspunt betreft het academisch-Engels taalbeheersingsniveau van de docenten; de commissie constateert dat in dezen ruimte voor verbetering is. Een ander aandachtspunt betreft de samenwerking tussen de stafgroepen van de voormalige bacheloropleidingen Algemene Cultuurwetenschappen en Religiewetenschappen. De commissie is van mening dat nu het momentum is om vernieuwingen door te voeren en adviseert de opleidingen dan ook te bezien hoe de banden tussen de stafgroepen op korte termijn versterkt kunnen worden.

De commissie stelt vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de studenten. Ook stelt de commissie vast dat er een goed werkend systeem van studiebegeleiding is. Wat betreft de interne kwaliteitszorg constateert de commissie dat het kwaliteitszorgsysteem zo is opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de opleidingen worden gesignaleerd en dat gesignaleerde verbeterpunten vervolgens worden doorgevoerd in het onderwijs. De opleidingscommissies vervullen hierin een actieve rol.

De commissie komt tot de slotsom dat de inhoud en vormgeving van beide opleidingen, de kwaliteit van het personeel en de opleidings specifieke voorzieningen, de toegelaten studenten in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Conclusie

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard worden de bevindingen ten aanzien van de toetsing weergegeven (3.1) en wordt vervolgens de vraag beantwoord of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen realiseren (3.2).

3.1 Toetsing

3.1.1 Toetsbeleid

De commissie heeft met instemming kennisgenomen van het facultaire toetsproject dat in 2011 is gestart. Zoals uit de kritische reflectie blijkt, vloeit dit project voort uit het universitaire toetsbeleid. Doel van het project is het borgen van de kwaliteit van toetsing in termen van validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. In het kader van het project hebben alle opleidingen binnen de faculteit, waaronder de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen, gewerkt aan het ontwikkelen van heldere eindtermen van de opleiding, de aansluiting tussen cursusdoelen en eindtermen van de opleiding en het ontwikkelen van een toetsplan. Op het niveau van individuele vakken hebben opleidingen voorts heldere cursusdoelen geformuleerd, specificatietabellen voor elke toets ontwikkeld, een procedure voor toetskwaliteit ontwikkeld en manieren ontwikkeld om toetsexpertise en goede toetsvoorbeelden onder collega's te delen. Bovendien heeft de faculteit diverse workshops met betrekking tot toetsing aangeboden aan alle docenten.

De kaders van de huidige toetsystemen van de bachelor- en masteropleiding zijn vastgelegd in de onderwijs- en examenregelingen en in het document Regels en Richtlijnen van de examencommissie. In het gesprek met vertegenwoordigers van de examencommissie kwam de regeling met betrekking tot plagiaat aan de orde. Hieruit blijkt dat docenten wel gebruik kunnen maken van een digitaal detectieprogramma, Ephorus, maar dat een controle op plagiaat geen standaard onderdeel is van de procedure. Ter preventie van plagiaat besteedt men er ruimschoots aandacht aan in het onderwijs. Volgens de geïnterviewden werpt dit zijn vruchten af en zijn er weinig plagiaatgevallen geweest in de afgelopen jaren.

3.1.2 Toetsvormen

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

Conform de kritische reflectie streeft de opleiding naar een verantwoorde mix van toetsvormen waarbij het gebruik van activerende vormen zoveel mogelijk wordt nagestreefd. Afhankelijk van leerdoelen, fase van de opleiding en groepsgrootte wordt er gewerkt met (combinatie van) diverse toetsvormen. Kennis en inzicht en de toepassing daarvan worden vooral getoetst in schriftelijke tentamens en schriftelijke opdrachten zoals essays, werkstukken en onderzoeksverslagen. Communicatieve en leervaardigheden komen met name aan bod in schriftelijke opdrachten, mondelinge presentaties en tentamens en in discussies waarbij van studenten actieve deelname wordt verwacht. De geïnterviewde studenten lichten toe tevreden te zijn met de wijze van toetsing. In hun optiek passen de toetsen bij de onderwijsvormen en

is er sprake van een rechtvaardige beoordeling. Studenten ontvangen regelmatig schriftelijke en/of mondelinge feedback van docenten. Ook wordt *peer feedback* toegepast in het onderwijs waarbij studenten elkaar feedback geven.

Studenten ronden hun bacheloropleiding af met een thesis van 18 EC in het tweede semester van het derde jaar. Zij worden daarbij begeleid door een thesiscoördinator en door een individuele begeleider. De wijze waarop studenten afstuderen, hangt af van het profiel dat zij kiezen. In het profiel 'ondernemen' is de thesis in de regel gebaseerd op een bij een externe partij uitgevoerde onderzoeksstage. In het profiel 'onderwijs' wordt studenten aangeraden te kiezen voor een onderwijsgerelateerd onderwerp. Tot slot, in het profiel 'onderzoek' zijn er geen beperkingen qua onderwerp of aanpak. De beoordeling vindt plaats door de begeleidende docent en door de tweede beoordelaar waarbij de criteria voor alle profielen dezelfde zijn. Indien de twee beoordelaars niet tot overeenstemming kunnen komen, wordt er een derde beoordelaar ingezet. Er is een thesishandleiding beschikbaar waarin de procedures en beoordelingscriteria zijn beschreven. Recent zijn de procedures aangescherpt teneinde de thesisrendementen te verhogen. De thesiscoördinator waar de commissie mee gesproken heeft, licht toe dat op dit moment studenten zelf een thesisbegeleider kunnen benaderen. Veelal komen studenten uit bij docenten die zij hebben leren kennen tijdens het onderwijs.

De commissie heeft tijdens het bezoek uitgebreid stilgestaan bij de vormgeving en uitvoering van het bachelor-thesistrject. De commissie merkt op dat het aantal studiepunten voor de thesis vrij groot is en dat derhalve de thesis een groot beslag legt op de beschikbare onderwijstijd. Ook valt het de commissie op dat in de afgelopen jaren, gezien de totale lijst van docenten in de kritische reflectie, een relatief kleine groep docenten de thesisbegeleiding heeft verzorgd. Het management verklaart dat de theses die de commissie bestudeerd heeft, zijn geschreven in een periode waarin de bacheloropleiding nog een smaller cultuurprogramma was en waarin de religiewetenschappen nog een aparte opleiding betrof. Ook kon men geen gebruik maken van de staf van communicatie- en informatiewetenschappen wat betreft thesisbegeleiding. Derhalve was de beschikbare onderwijsformatie voor de thesisbegeleiding zeer gering en is de verdeling van studenten over de scriptiebegeleiders niet altijd even gelukkig geweest. Men benadrukt dat de benodigde expertise wel in huis is en dat het genoemde probleem tot het verleden behoort.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Zoals uit de kritische reflectie blijkt, is de toetsing in de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen afhankelijk van de aard van het vak, van de fase in de opleiding en van de groepsgrootte. Kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht en oordeelsvorming worden primair getoetst via schriftelijke opdrachten zoals essays, onderzoeksverslagen en papers. Communicatieve vaardigheden en leervaardigheden komen met name aan bod in (groeps)presentaties en discussies waarbij van studenten een actieve inbreng wordt verwacht. In de masterfase fungeren veel onderzoeksverslagen en papers als toetsvorm, waarbij studenten blij moeten geven van kennis en toepassing van de rapportageconventies van wetenschappelijk onderzoek en ontsluiting van opgedane kennis. De alumni met wie de commissie gesproken heeft, noemen de toetsing rechtvaardig. Zij hebben veel waardering voor de constructieve feedback die zij gedurende hun opleiding van docenten hebben gekregen.

Studenten ronden de studie af met een masterthesis van 18 EC. Studenten voeren zelfstandig een wetenschappelijk onderzoek uit en schrijven daarover een rapportage volgens de geldende academische voorschriften. Evenals bij de bacheloropleiding, worden studenten begeleid door een thesiscoördinator en door een individuele begeleider. Er is een

thesishandleiding beschikbaar en ook bij de masteropleiding zijn recent de procedures aangescherpt om de rendementen te verhogen.

De commissie heeft tijdens het bezoek met docenten gesproken over de wijze waarop de keuze voor de thesisonderwerpen tot stand komt. De docenten geven aan studenten vroegtijdig te stimuleren over hun thesisonderwerp na te denken. In principe zijn studenten vrij zelf een onderwerp te kiezen; docenten en studenten hechten daar veel waarde aan. Wel proberen de docenten daar enigszins in te sturen. Dit doen zij bijvoorbeeld door studenten te vertellen over hun eigen onderzoeksinteresses en met hen in gesprek te gaan over de lacunes in het onderzoeksveld.

3.1.3 Examencommissie

De faculteit heeft één examencommissie bestaande uit een voorzitter, secretaris en afgevaardigden van de verschillende opleidingen. Per opleiding is er één afgevaardigde. Tijdens het bezoek heeft de commissie gesproken met vertegenwoordigers van de examencommissie over hun gewijzigde rol in de kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling. Hieruit blijkt dat de examencommissie de afgelopen periode een initiërende en sturende rol heeft gehad in de vormgeving en implementatie van het facultaire toetsbeleid. Op dit moment is er vooral sprake van een kwaliteitsborging vooraf onder andere door het opstellen van heldere toetskaders, het introduceren van het vier-ogen-principe, en door het op voorhand beoordelen en goedkeuren van toetsvragen en antwoordmodellen. Op termijn zal de examencommissie ook een kwaliteitscontrole achteraf uitvoeren door steekproefsgewijs gemaakte toetsen, werkstukken en theses te beoordelen op betrouwbaarheid, validiteit en transparantie.

Desgevraagd noemen de vertegenwoordigers van de examencommissie dat zij tot op heden geen kwaliteitscontrole doen wat betreft cursussen in de opleidingen die verzorgd worden door andere faculteiten binnen de universiteit. Men gaat ervan uit, gezien het uniforme universitaire toetsbeleid, dat de kwaliteitsborging binnen deze faculteiten op orde is.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie is nagegaan of de studenten van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen de beoogde eindkwalificaties realiseren. Om het gerealiseerde eindniveau van de studenten te bepalen, heeft de commissie voorafgaand aan de visitatie tezamen 15 bachelor- en 15 masterthesen bestudeerd.

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

De commissie merkt op dat de theses een bijzonder grote variatie aan onderwerpen vertonen en dat deze veelal grote vraagstukken behandelen. Ook is de omvang van de theses sterk verschillend. De commissie kan zich goed vinden in de beoordelingen van de theses door de docenten; de commissie acht de becijfering realistisch. Van de 15 bachelorscripties die de commissie heeft bestudeerd, hebben er 6 een cijfer 7,5 of hoger gekregen. Ook de commissie beoordeelt deze theses positief. De theses zijn volgens de commissie degelijk uitgevoerd en goed geschreven volgens de geldende academische standaarden. Wat betreft de inhoud en het niveau van de bachelortheses die gemiddeld en lager zijn beoordeeld, valt het de commissie op dat deze studenten moeite lijken te hebben om, met behulp van relevante theorieën, de diverse vraagstukken te problematiseren en op te lossen. Daarnaast valt het de commissie op dat een groot aantal studenten dusdanig betrokken is bij het onderzoeksonderwerp dat het ten koste gaat van de wetenschappelijke objectiviteit en accuratesse. Bij deze studenten lijkt de interesse voor het object voorop te staan en een besef van het wetenschappelijke discours

enigszins te ontbreken. De commissie is van mening dat deze theses tegen de ondergrens zitten van wat acceptabel is voor een thesis op bachelorniveau.

De commissie heeft tijdens het bezoek uitgebreid stilgestaan bij deze bevindingen. In haar optiek hangen deze nauw samen met haar constatering, zoals beschreven in paragraaf 3.1.2, dat tot voor kort een zeer beperkte groep docenten betrokken was bij de thesisbegeleiding. Hierdoor was er onvoldoende expertise beschikbaar om op de verschillende onderzoeksterreinen adequate begeleiding te bieden. De commissie spreekt uit vertrouwen te hebben dat door de samenvoeging van de twee stafgroepen, deze problemen tot het verleden behoren. De commissie is echter wel van mening dat de wetenschappelijke objectiviteit en accuratesse van de theses aandacht behoeven. Op dit punt kan de koppeling van stage-onderzoek en scriptie soms een negatieve rol spelen. Ook is de commissie van mening dat men ervoor moet waken dat de keuzes van studenten voldoende inhoud hebben en dat de opleiding voldoende begeleiding kan bieden, oftewel dat de thesesonderwerpen binnen de grenzen van de opleiding en de expertises van de docenten blijven. Voorts merkt de commissie op dat zij 18 EC voor een bachelorthesis wel erg veel vindt, zeker in verhouding tot de masterthesis die eveneens 18 EC bevat. Dit schept grote verwachtingen. De commissie vraagt zich af in hoeverre deze waargemaakt kunnen worden in een driejarige basisopleiding.

Het management geeft in zijn gesprek met de commissie aan zich te kunnen vinden in de bevindingen van de commissie. Men benadrukt dat men inmiddels een groot aantal stappen heeft gezet teneinde het thesistraject aan te scherpen. Ook merkt men op dat, in het kader van het *blended learning* traject, er vanaf het eerste jaar versterkte aandacht is voor academische en wetenschappelijke vorming. Desalniettemin is men voornemens om het gehele thesistraject, inclusief de omvang van het traject, te heroverwegen. De commissie spreekt haar waardering hiervoor uit.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Van de 15 bestudeerde mastertheses, beoordeelt de commissie één thesis met een onvoldoende. Deze thesis schiet volgens de commissie tekort op zowel inhoudelijke aspecten als op taal- en structuuraspecten. De overige theses zijn volgens de commissie van voldoende academisch masterniveau. Wel ziet de commissie dezelfde soort problemen terugkomen als bij de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen. Vooral de breedheid van de thesisonderwerpen valt de commissie op: bij veel theses is er zelfs sprake van een nieuwe verkenning in plaats van een verankering van het onderwerp in het reguliere cursorisch onderwijs. Ook ziet de commissie bij diverse theses tekortkomingen wat betreft de wetenschappelijke objectiviteit en accuratesse. De commissie beveelt aan om eveneens het masterthesistraject te heroverwegen en daarbij goed te kijken naar de begrenzing van de onderzoeksonderwerpen in relatie tot het curriculum en de beschikbare docentexpertise.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing en of studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren.

De commissie heeft met waardering kunnen vaststellen dat de opleidingen, in het kader van het facultaire toetsproject, veel geïnvesteerd hebben in de kwaliteit en kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling. De focus ligt daarbij op de kwaliteitsborging vooraf door het stellen van heldere kaders, het op voorhand beoordelen van toetsmateriaal en het scholen van docenten. Het valt de commissie in positieve zin op dat de examencommissie in dit geheel een sterk sturende rol heeft. De commissie ondersteunt het voornemen van de examencommissie om in de komende periode tevens te focussen op kwaliteitsborging

achteraf door het steekproefsgewijs controleren van gemaakte toetsen, werkstukken en theses op betrouwbaarheid, validiteit en transparantie.

De commissie stelt vast dat de opleidingen gebruikmaken van diverse toetsvormen die aansluiten bij de leerdoelen van de cursussen. De commissie vindt het positief dat de studenten geregeld en op constructieve wijze schriftelijke en mondelinge feedback ontvangen van docenten en/of medestudenten naar aanleiding van toetsen en beoordelingen. De opleidingen beschikken over een adequate thesishandleiding. Ook zijn er standaard beoordelingscriteria voor de bachelor- en masterthesis.

Om het eindniveau van de studenten te bepalen heeft de commissie theses ingezien van beide opleidingen. De commissie constateert op basis hiervan dat de theses van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen voldoen aan wat van een eindwerkstuk op bachelor- respectievelijk masterniveau verwacht mag worden, zij het dat volgens de commissie diverse bachelortheses wel tegen de ondergrens aan zitten en één masterthesis duidelijk onder de maat is. De commissie concludeert dat studenten van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen de beoogde eindkwalificaties realiseren.

De commissie constateert evenwel een aantal aandachtspunten met betrekking tot de inrichting en uitvoering van het thesistraject van beide opleidingen. Een belangrijk aandachtspunt voor de bacheloropleiding is de inzet van een relatief kleine groep thesisonderzoekers in verhouding tot het aantal studenten en de variatie in thesisonderwerpen. Door het samenvoegen van de twee stafgroepen behoort dit echter inmiddels tot het verleden. Een ander punt van zorg is volgens de commissie de breedte van de thesisonderwerpen voor zowel de bachelor- als mastertheses. De commissie constateert dat de onderwerpen dusdanig divers zijn dat er soms sprake is van een onvoldoende verankering van het onderwerp in het reguliere curriculum en in de beschikbare expertise van de staf. Voorts is een aandachtspunt de wetenschappelijke objectiviteit en accuratesse van de bachelor- en mastertheses. Tot slot, dit geldt uitsluitend voor de bachelorthesis, noemt de commissie de omvang van het gehele thesistraject een aandachtspunt. In haar optiek legt de thesisonderzoekers met 18 EC een naar verhouding groot beslag op het curriculum van een driejarig opleidingsprogramma. De commissie stelt vast dat de opleidingen recent de thesisonderzoekers hebben aangescherpt om de rendementen te verbeteren, hetgeen de commissie waardeert. Ook stelt de commissie met waardering vast dat de opleidingen voornemens zijn om, mede in het licht van bovenstaande aandachtspunten, de thesisonderzoekers te heroverwegen. De commissie geeft daarbij in overweging om goed te kijken naar de begrenzing van de thesisonderzoekers in relatie tot de curricula en de beschikbare docentexpertise.

Conclusie

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Algemeen eindoordeel

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen* als **voldoende**.

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen* als **voldoende**.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. Bart Verschaffel is gewoon hoogleraar architectuurtheorie en architectuurkritiek aan de Universiteit Gent. Hij studeerde wijsbegeerte en mediëvistiek aan de Universiteit Leuven en promoveerde met een onderzoek in de geschiedtheorie. Hij publiceert op het gebied van de cultuurfilosofie, architectuurtheorie, en de esthetica, met als recente monografische publicaties: *Essais sur les genres en peinture: Nature morte, portrait, paysage* (2007), *Van Hermes en Hestia. Over Architectuur* (2010), *Een god is vele dieren. Essays over het werk van Jan Fabre 1988-2010* (2010), en *De zaak van de kunst. Over kennis, kritiek, en schoonheid* (2011). Hij is scenarist van een aantal kunstdocumentaires voor de BRTN over kunstenaars zoals Antoine Wiertz, Henri De Brackeleer, René Magritte, Thierry De Cordier e.a., en was curator van de tentoonstelling *Giambattista Piranesi* in het MSK Gent (2008-2009) en *bob Van Reeth, architect* in BOZAR Brussel (2013).

Prof. dr. Michael Astroh begon in 1972 zijn studie Filosofie en Germaanse en Romaanse talen aan de Universiteit van Bonn en zette die voort aan de École Normale Supérieure te Parijs. Vanaf 1974 schreef hij free-lance voor de Neue Zürcher Zeitung. In 1982 promoveerde hij aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte Leuven. Na enkele jaren te hebben gewerkt als onderzoeksmedewerker aan het Wolfson College te Oxford haalde hij zijn habilitatie aan de universiteit van Saarland en verkreeg hij een aanstelling als Heisenberg docent. Sinds 1995 bekleedt Michael Astroh een professoraat in de Filosofie aan de Ernst Moritz Arndt Universiteit van Greifswald (Duitsland). Zijn publicaties zijn enerzijds gewijd aan vragen aangaande literatuur, kunst, architectuur en muziek, anderzijds aan problemen der fenomenologie, taalfilosofie en de logica en haar geschiedenis.

Em. Prof. dr. Hans van Maanen was van 1982 tot 2011 verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, de laatste tien jaar als hoogleraar Kunst en Maatschappij. Hij studeerde Nederlands en Theaterwetenschap in Utrecht en werkte o.m. bij het Groot Limburgs Toneel (Maastricht) en Toneelgroep Theater (Arnhem). In 1982 promoveerde hij aan de Universiteit Antwerpen. Hij publiceerde nationaal en internationaal over kunstbeleid en schreef regelmatig onderzoeksrapporten voor Nederlandse overheden en kunstinstituten. Van Maanen is co-voorzitter van STEP (*Project on European Theatre Systems*) en lid van de *editing board* van verschillende internationale tijdschriften waaronder de *International Journal of Cultural Policy*. Hij was zowel bestuurslid als interim directeur van het Fonds voor de Podiumkunsten en sinds zijn emeritaat voorzitter van de kunstraad Groningen. Twee van zijn boekpublicaties zijn: *Het Nederlandse Toneelbestel van 1945 tot 1995*. Amsterdam, 1997: AUP en *How to Study Art Worlds. On the Societal Functioning of Aesthetic Values*. Amsterdam 2009: AUP.

Prof. dr. Geert Lernout is gewoon hoogleraar vergelijkende literatuurwetenschap aan de Universiteit Antwerpen. Hij studeerde in Antwerpen en Dublin en promoveerde in 1984 aan de Universiteit van Toronto op een onderzoek van de invloed van het werk van Friedrich Hölderlin en James Joyce in de Franse naoorlogse kritiek. Sinds 1985 werkt hij in Antwerpen waar hij het James Joyce Centrum leidt. Hij publiceerde artikelen en boeken in het Engels over James Joyce en Friedrich Hölderlin, over vergelijkende en genetische literatuurwetenschap en boeken in het Nederlands over J.S. Bachs Goldberg Variaties, de geschiedenis van het boek, over de bijbel en de manieren waarop de bijbel gelezen wordt en over de invloed van religie in de Verenigde Staten. Daarnaast recenseert hij voor Vlaamse kranten en is hij actief als publicist.

Prof. dr. Susan Legêne is sinds 2008 hoogleraar politieke geschiedenis aan de Vrije Universiteit Amsterdam en momenteel tevens afdelingshoofd van de afdeling Geschiedenis.

Het onderzoeksprogramma waarin zij met velen binnen en buiten de universiteit samenwerkt heeft als overkoepelende noemer *Global History and Heritage in a Post-Colonial World*. Legêne studeerde nieuwe, nieuwste en theoretische geschiedenis ('NINTH') aan het Historisch Seminarium van de Universiteit van Amsterdam. Tussen 1985 en 2008 was zijn verbonden aan het Koninklijk Instituut voor de Tropen; daar werd zij in 1997 Hoofd Museale Zaken van het Tropenmuseum. In 1998 promoveerde zij aan de EUR op een cultuurhistorisch en mede op materiële bronnen gebaseerd onderzoek naar de betekenis van het 19^e-eeuws imperialisme op de vorming van de Nederlandse natiestaat na 1815. In 2004 werd zij parttime bijzonder hoogleraar bij Algemene Cultuurwetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam, op de leerstoel Nederlandse cultuurgeschiedenis, in het bijzonder de studie der voorwerpen, vanwege het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap. Zij heeft ruime ervaring in bestuurlijke gremia, was lid van de Commissie ontwikkeling Nederlandse canon, en is actief in de Nederlandse Nationale Commissie voor Unesco.

Prof. dr. Jan Willem van Henten studeerde geschiedenis en theologie in Leiden, met specialisaties in oude geschiedenis, Jodendom in de Tweede Tempel periode en Nieuwe Testament. Hij promoveerde in 1986 aan de Rijksuniversiteit Leiden op het proefschrift *De Joodse martelaren als grondleggers van een nieuwe orde: een studie uitgaande van 2 en 4 Makkabeeën*. Voor zijn hoogleraarschap aan de Universiteit van Amsterdam (UvA) was hij universitair docent Jodendom en Nieuwe Testament in Amsterdam (UvA), Leiden en Utrecht. Sinds 1 augustus 1993 is hij hoogleraar Uitlegging van het Nieuwe Testament, vroeg-christelijke letterkunde en Hellenistisch-Joodse literatuur aan de Universiteit van Amsterdam. Vanaf 1 augustus 2008 is hij tevens directeur van de Graduate School for Humanities en vice-decaan van de Faculteit Geesteswetenschappen.

Sylvia Alting van Geusau studeerde Theaterwetenschap en Kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. Ze sloot haar studie cum laude af met de onderzoeksmaster Kunstwetenschappen, waarin ze zich specialiseerde in negentiende-eeuwse panorama's. Tijdens haar studie was ze actief in studieverenigingen en de medezeggenschap. Momenteel is ze freelance onderzoeker en schrijft ze artikelen over spektakelcultuur en media die zich begeven op het grensgebied tussen kunst en theater.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

Inleiding

Dit referentiekader is bedoeld voor een breed spectrum aan wetenschappelijke bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland die in het kader van de landelijke heraccreditatieprocedure Geesteswetenschappen, specifiek het subcluster Kunst en Cultuur, worden beoordeeld.

Er is gekozen voor een referentiekader dat niet prescriptief van aard is, maar veel ruimte geeft aan opleidingen om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, eigen keuzes te maken en accenten te leggen. Het referentiekader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen en eindkwalificaties te formuleren en te onderbouwen dat aan de NVAO-criteria voor niveau (bachelor of master) en oriëntatie (wetenschappelijk onderwijs) wordt voldaan.

Bij de vormgeving van dit referentiekader is gebruik gemaakt van diverse referentiekaders, zoals die van de Quality Assurance Agency¹ uit Groot-Brittannië. Verder is rekening gehouden met de Dublin-descriptoren en, voor zover mogelijk, het Tuning-project.² Ten slotte is gebruik gemaakt van het rapport Onderwijsvisitatie Kunst en Cultuur uit 2007.³ Het referentiekader is vastgesteld door de visitatiecommissie van het subcluster Kunst en Cultuur en wordt voor de bezoeken aan de opleidingen aangeboden.

Opleidingen op het gebied van Kunst en Cultuur gaan over de bestudering van een of meerdere culturele verschijningsvormen, zoals de wetenschappen, literatuur, beeldende kunst, design, architectuur, muziek, film, televisie, theater, vormgeving (nieuwe) media⁴, erfgoed (hedendaagse dan wel historische) maatschappelijke, politieke, religieuze, economische en technologische ontwikkelingen, en de relaties hiertussen. De bestudering van kunst en cultuur is vaak multi- of interdisciplinair van aard en geschiedt veelal vanuit vergelijkend perspectief. Zowel meer gebruikelijke disciplines en methodologieën van de geesteswetenschappen als de invloed van de internationale *cultural studies* beweging zijn duidelijk herkenbaar op dit grote terrein. In de programma's komen meerdere wetenschappelijke perspectieven aan bod, vaak in een multidisciplinair verband, soms ook binnen een meer interdisciplinaire setting: (kunst)historisch perspectief, esthetisch perspectief, filosofisch perspectief (vraagstukken van ethische, methodologische en wetenschapsfilosofische aard), maatschappijwetenschappelijk perspectief (vraagstukken van politieke, religieuze, juridische, economische en sociale aard) en organisatorisch perspectief (de productie, distributie en consumptie van de brede waaier van kunst- en cultuuruitingen, maar ook de conservering en ontsluiting daarvan).

Onder deze visitatie vallen de opleidingen met als primair aandachtspunt cultuur, al dan niet in relatie tot maatschappelijke vraagstukken (zoals Algemene Cultuurwetenschappen, Antieke Cultuur, Cultureel Erfgoed, Cultuurbeleid); opleidingen met kunst, architectuur of design als studieobject (zoals Kunstgeschiedenis, Kunstwetenschappen, Kunstbeleid en –management, Design Cultures); opleidingen gericht op één of meer specifieke media in relatie tot cultuur

¹ Subject benchmark statement Communication, media, film and cultural studies (2008); Subject benchmark statement History of art, architecture and design (2008); Subject benchmark statement Art and design (2008); Subject benchmark statement Music (2008), Subject benchmark statement Dance, drama and performance (2007), The Quality Assurance Agency for Higher Education.

² A Tuning Guide to Formulating Degree Programme Profiles Including Programme Competences and Programme Learning Outcomes, Bilbao/Groningen/The Hague: Nuffic / TUNING Association, 2010.

³ Onderwijsvisitatie Kunst en Cultuur, Utrecht: QANU, 2007

⁴ De aandacht voor (nieuwe) media in de opleidingen in het subcluster Kunst en Cultuur zal eerder vanuit een kunstzinnig perspectief zijn dan bij opleidingen op het terrein van mediastudies in het aparte mediastudiescluster.

(zoals Literatuurwetenschap, Film- en televisiewetenschap, Theaterwetenschap, Muziekwetenschap, Mediastudies); opleidingen gericht op religie en cultuur (zoals Religie in Samenleving en Cultuur en Theologie en Religiewetenschappen).

Dit spectrum is breed:

- Sommige opleidingen strekken zich uit over de algemene gebieden van kunst en cultuur terwijl andere zich concentreren op een bepaalde praktijk zoals cultureel erfgoed, architectuur en design, wetenschap en technologie, film, muziek, journalistiek, theater, televisie;
- Sommige opleidingen bevatten een significante historische component, terwijl andere eigentijdse ontwikkelingen benadrukken;
- De opleidingen besteden aandacht aan zeer diverse aspecten van kunst en cultuur, zoals management- en beleidstoepassingen, sociaal gebruik en/of symbolische, esthetische of affectieve betekenissen, praktische of technische aspecten;
- Sommige opleidingen concentreren zich op culturele en esthetische systemen dan wel op specifieke media (bijvoorbeeld, drukmedia, film, televisie, radio, populaire muziek, nieuwe vormen en gebruiken van digitale communicatie, nieuwe esthetische vormen);
- Sommige opleidingen onderzoeken vormen van materiële cultuur en dagelijkse culturele praktijken (bijvoorbeeld populaire culturele vormen en praktijken; religie; culturele instellingen zoals galerijen, musea en theaters diverse erfgoedinstellingen);
- Sommige opleidingen concentreren zich hoofdzakelijk op professionele praktijken en hun bijbehorende creatieve, zakelijke, intellectuele en/of technische vaardigheden, terwijl andere geen rechtstreekse relatie bieden met de media of culturele praktijk.

Het referentiekader definieert welke eisen worden gesteld aan de doelstellingen van de opleidingen, met name aan de domeinspecifieke eindtermen en kwalificaties. Vervolgens gaat het referentiekader in op de domeinspecifieke eisen aan de inrichting en inhoud van het programma.

Doelstellingen, eindtermen/kwalificaties, programma van de opleidingen

Zoals eerder aangegeven is het spectrum aan opleidingen dat in de visitatie Kunst en Cultuur beoordeeld wordt, breed. Verschillende aspecten en disciplines komen, met wisselende accenten en al dan niet interdisciplinair aangeboden, in deze opleidingen aan de orde:

1. cultuurwetenschap / *cultural studies*
2. erfgoedstudies, archiefwetenschap en culturele informatiewetenschap
3. literatuurwetenschap
4. kunst-, architectuur- en designgeschiedenis
5. geschiedenis
6. filosofie
7. letterkunde
8. theater-, film- en/of televisiewetenschap, dramaturgie
9. mediastudies
10. muziekwetenschap
11. sociologie
12. psychologie
13. politicologie
14. wetenschap- & technologiestudies
15. museumstudies en *cultural economics*
16. religiewetenschap
17. wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden
18. algemene wetenschappelijke vorming

Opleidingen leggen verschillende accenten en hanteren bijpassende doelstellingen. Dit heeft implicaties voor de omschreven eindtermen/kwalificaties en het programma van de verschillende (categorieën van) opleidingen. De hieronder omschreven doelstellingen, eindtermen/kwalificaties en het programma moeten daarom in dit licht gelezen worden.

A. Doelstelling en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Kunst en Cultuur worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een initieel (bachelor), dan wel specialistischer (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van de studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een maatschappelijke loopbaan waarbij de kennis en vaardigheden die binnen de studie verworven zijn, van nut kunnen zijn. Eén van de doelen van de bacheloropleiding is de student niet alleen op een maatschappelijke loopbaan, maar ook op een verdere studieloopbaan (met als eerstvolgende niveau: master) voor te bereiden. Voor de masteropleiding geldt dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij kan worden toegelaten tot een opleiding die voorbereidt op een promotie.⁵ Gezien de breedte van het opleidingsaanbod in het subcluster Kunst en Cultuur wordt in dit referentiekader niet verwezen naar een specifieke beroepsactiviteit (met uitzondering van de professionele masters, die theoretische en praktische elementen combineren in het kader van het streven naar beroepsvorming op academisch niveau), noch naar wat de samenleving in de eerste plaats mag en kan verwachten van bachelors en masters van deze opleidingen. Zo gesteld meent dit kader wel degelijk het wetenschappelijk niveau en de maatschappelijke relevantie van de betreffende opleidingen te kunnen beschrijven.

De commissie verwacht van de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de visitatie Kunst en Cultuur beoordeeld worden, dat zij tot doel hebben:

- a. Kennis van en inzicht te bieden: in algemene wetenschappelijke theorievorming en methoden op het terrein van kunst en cultuur zoals in het voorgaande omschreven; in specifieke verdieping ten aanzien van het vakgebied en object van studie; in (actuele) vraagstukken en ontwikkelingen in het vakgebied en hiertoe een beargumenteerd standpunt kunnen bepalen;
- b. Studenten zodanig te vormen dat zij zich in woord en geschrift op academisch niveau kunnen uitdrukken;
- c. Dat studenten bekendheid opbouwen met enkele wezenlijke gebieden van (actueel) onderzoek in het object van studie; concepten en waarden op het gebied van studie kunnen hanteren en onderscheiden en debatten op dat gebied kunnen aangaan, inclusief het bewustzijn dat kennis beperkingen kent;
- d. De student vertrouwd te maken met de waarde van de wetenschappelijke benadering, van inzicht in theorie en methodologie, en van een optiek van relativiteit van interpretaties;
- e. Een kader te bieden waarbinnen de student probleemgericht leert omgaan met de theorie en de verworven kennis, en het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier leert toe te passen, ook op bronnen voor het betreffende wetenschapsgebied;
- f. Integratie van de verschillende disciplines bij multi- en interdisciplinaire opleidingen;
- g. Een evenwicht te bieden tussen breedte en diepte van kennis en inzicht, waarbij het accent verschuift van breedte in de bachelor naar diepte in de master;

⁵ De oprichting van researchmasters maakt het niet onmogelijk voor 'reguliere' masters een loopbaan in het academisch onderzoek te ambiëren. De masteropleidingen in het subcluster Kunst en Cultuur zullen, hoewel ook wat betreft nadruk op academische onderzoeksmethoden en -praktijken verschillende accenten worden gelegd, hun studenten doorgaans voldoende uitrusten om een wetenschappelijke loopbaan nadrukkelijk tot de opties te laten behoren.

- h. Studenten bewust te maken van de disciplinaire en nationale grenzen die worden overschreden dan wel geslecht in de praktijk van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek alsook in de maatschappelijke praktijk.

De bacheloropleiding biedt een brede opleiding op een of meer wetenschapsgebieden op initieel academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied of programma. Bij de masteropleiding is het ook denkbaar dat de specialisatie en verdieping meerdere vakgebieden bestrijken, hetgeen dan noodzakelijkerwijs gevolgen heeft voor de mate van diepgang.

B. Eindtermen en kwalificaties bacheloropleiding

Studenten die een bachelor hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Kunst en Cultuur beoordeeld worden, beschikken over de volgende domeinspecifieke kennis en vaardigheden. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, verschillende accenten leggen.

Kennis

- Beheersing van de grondbeginselen van de kerndisciplines van de betreffende studie en een algemeen inzicht in de methodologie in de bestudeerde discipline(s);
- Kennis van en inzicht in de eigentijdse ontwikkelingen naargelang de aard van het studieobject en het opleidingsperspectief;
- Verdiepte kennis van een deelgebied van de betreffende studie;
- Kennis van wetenschapsfilosofische achtergronden van het wetenschappelijk onderzoek op het bestudeerde terrein;
- Kennis van inter- en/of multidisciplinaire werkwijzen;
- Kennis van de inbedding van het opleidingsveld in de maatschappelijke praktijk.

Vaardigheden

- Goede taalvaardigheid in de taal van de opleiding zowel qua lezen als schrijven, luisteren, spreken en interpreteren;
- In staat zijn om relevante wetenschappelijke teksten te lezen, deze te analyseren en te interpreteren en daarover een standpunt verdedigen in de taal van de opleiding;
- Effectief gebruik kunnen maken van naslagwerken op het betreffende vakgebied en bronnen kunnen raadplegen;
- Effectief gebruik kunnen maken van moderne media ('mediawijsheid');
- Beheersing van de gangbare onderzoeksmethoden en -technieken van de betreffende (sub)discipline(s), de meeste passief, sommige actief (gegevens verzamelen, interpreteren en analyseren);
- Gegevens en wetenschappelijke literatuur (historische, literatuur-, cultuur-, muziek-, televisie-, film-, theaterwetenschappelijk en/of van gekozen hulpdisciplines) op een initieel academisch niveau kunnen verzamelen, analyseren, vergelijken, kritisch toetsen en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag kunnen doen;
- In staat zijn tot zelfstandige oriëntatie op relevante beroepssectoren dan wel mogelijke vervolgopleidingen.

Academische vaardigheden en attitude

- In staat zijn zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten;
- Beschikken over de flexibiliteit om de in de opleiding opgedane kennis, inzichten en vaardigheden te integreren in een beroep dat niet strikt aansluit bij de opleiding;
- Zich bewust zijn van de internationale context waarin zichzelf, hun opleiding, en de potentiële arbeidsmarkt zijn gesitueerd en zijn in staat dit besef ten positieve in te zetten in hun opleiding en met betrekking tot hun loopbaan;
- In staat zijn tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid;
- Respect tonen voor (de mening van) anderen.

Afstemming op de arbeidsmarkt

Uit de eindkwalificaties van de opleiding blijkt dat de opleiding een herkenbare plaats inneemt in de (internationale) maatschappelijke en wetenschappelijke praktijk en is afgestemd op de daartoe vereiste kennis, vaardigheden en attitude.

De bacheloropleidingen in het subcluster Kunst en Cultuur zijn vanuit beroepsperspectief bezien overwegend generalistische opleidingen⁶ die hun waarde in dit opzicht ontleen aan een brede academische vorming en vaardigheden zoals hierboven omschreven.

De opleiding kan aantonen dat zij de eindkwalificaties heeft afgestemd op de verwachtingen van het afnemend veld. Bachelorafgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om beroepen of functies te kunnen vervullen waarvoor een wetenschappelijke bacheloropleiding op het gebied van opleidingen die in de visitatie Kunst en Cultuur beoordeeld worden, vereist of dienstig is.

C. Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat betreft kennis en vaardigheden voort op de bacheloropleiding. Onderstaande eindtermen zijn van toepassing afhankelijk van de keuze voor een of meerdere specialismen in de masteropleiding.

Studenten die een master hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Kunst en Cultuur worden beoordeeld, dienen over de volgende kennis en vaardigheden te beschikken. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, verschillende accenten leggen. Dit geldt in het bijzonder voor de professionele masteropleidingen, die sterk betrokken zijn op de beroepsuitoefening.

Kennis

- Kennis van en het vermogen tot actieve deelname aan de wetenschappelijke activiteiten van de discipline dan wel op het multi- of interdisciplinaire terrein waarop de opleiding is gesitueerd, in het bijzonder op het gebied van de gevolgde specialisatie. Dit impliceert voldoende kennis en inzicht voor het zelfstandig opzetten en uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek;
- Kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën, kernbegrippen en thema's, de onderzoeksmethoden en –technieken op het betreffende wetenschapsgebied;

⁶ Voor diverse opleidingen binnen het cluster Kunst en Cultuur kunnen de *Subject benchmark statements* van de Quality Assurance Agency for Higher Education leidend zijn bij het opstellen van de eindkwalificaties en doelstellingen, zoals voor opleidingen die duidelijk gericht zijn op *cultural studies*; kunst-, architectuur- en vormgevingsgeschiedenis; drama- en performancewetenschappen; muziekwetenschappen; kunst- en vormgevingwetenschappen.

- Kennis van de complexiteit en diversiteit van het vakgebied dan wel het multi- of interdisciplinaire terrein waarop de opleiding is gesitueerd en het vermogen om deze kennis bij de beoordeling van eigen en ander onderzoek toe te passen;
- Kennis van de inbedding van het opleidingsveld in de maatschappelijke praktijk.

Vaardigheden

- Het beschikken over technische en theoretische vaardigheden om op een zelfstandige en wetenschappelijke wijze bronnen en literatuur te verzamelen, te analyseren en te beoordelen met als doel op een wetenschappelijke wijze verklarende of inzichtelijke werkhypothese te formuleren en te toetsen;
- Het beschikken over mondelinge en schriftelijke vaardigheden om de in de opleiding opgedane kennis en de resultaten van (eigen) wetenschappelijk onderzoek op een heldere en boeiende wijze kenbaar te maken aan zowel vakgenoten als het bredere publiek en zo een bijdrage leveren aan relevante wetenschappelijke dan wel maatschappelijke debatten;
- Het effectief gebruik kunnen maken van moderne media ('mediawijsheid');
- Het in staat zijn de kennis van de verschillende in de opleiding bestudeerde domeinen te integreren;
- Het in staat zijn een eerste bijdrage te leveren aan en te participeren in het wetenschappelijk debat op het betreffende wetenschapsgebied.

Academische attitude

- Bereid en in staat zijn rekening te houden met sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten bij de oordeelsvorming over en analyse van complexe vraagstukken op het terrein van de opleiding;
- In staat zijn zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen op grond van onvolledige of beperkte informatie, rekening houdend met hetgeen in voorgaand punt is opgemerkt;
- Bereid en in staat zijn tot reflectie op methodische, historische en ethisch-maatschappelijke aspecten van de betrokken wetenschap;
- Bereid en in staat zijn tot reflectie op morele vraagstukken, verband houdend met het eigen vakgebied;
- Studenten zijn zich bewust van de internationale context waarin zijzelf, hun opleiding, en de potentiële arbeidsmarkt zijn gesitueerd en zijn in staat dit besef ten positieve in te zetten in hun opleiding en met betrekking tot hun loopbaan;
- Studenten beschikken over de flexibiliteit om de in de opleiding opgedane kennis, inzichten en vaardigheden te integreren in een beroep dat niet strikt aansluit bij de opleiding.

Afstemming op de arbeidsmarkt

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden en attitudeaspecten om zelfstandig academische beroepen of functies te kunnen vervullen (in een internationale context) waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden beroepen verstaan waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of -verwerking, bereidheid om nieuw en/of ontgonnen terrein te betreden en verantwoordelijkheid samengaan.

D. Inhoud/programma bacheloropleiding

In het programma van de bacheloropleiding kunnen afhankelijk van de aard van de opleiding één of meerdere domeinen (cultuurkunde, geschiedenis, literatuurwetenschap, wetenschap, technologie, samenleving, kunst, media) aan bod komen. In multi- of interdisciplinaire bachelors krijgt de integratie van disciplines aandacht. De student beschikt niet alleen over

voldoende en actuele kennis van de bovengenoemde domeinen. De student verwerft de nodige basisvaardigheden om zelfstandig en kritisch met wetenschappelijke literatuur en met wetenschappelijk onderzoek om te gaan.

Tijdens de bacheloropleiding dienen studenten te worden ingewijd in het analyseren van teksten, in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en in het schrijven en redigeren van wetenschappelijke teksten.

De verantwoordelijken voor de opleiding bezinnen zich op de toenemende noodzaak van kennis van de Engelse taal in het (geven van) onderwijs en in de wetenschappelijke communicatie.

In de bacheloropleiding wordt aandacht geschonken aan de (internationale) maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

De bacheloropleiding wordt afgesloten met een bachelorscriptie of een alternatieve, in omvang en niveau hieraan gelijke, eindopdracht.

E. Inhoud/programma masteropleiding

In de masteropleiding specialiseert de student zich in een of meerdere domeinen. Het programma biedt ruimte voor grondige bestudering van methodologie en theorie en voor de samenstellende of ondersteunende vakgebieden. In de multi- of interdisciplinaire opleidingen krijgt de integratie van de verschillende disciplines aandacht.

In het programma van de masteropleiding is voldoende ruimte aanwezig voor de ontwikkeling van de specifieke onderzoeksvaardigheden zodat een masterstudent in staat is een masterscriptie te schrijven op het gebied van het object van studie. De masteropleiding wordt afgesloten met een integratieve, afsluitende opdracht (zoals scriptie, stage of projectwerkstuk).

In de masteropleiding wordt bovendien aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Bachelor Algemene Cultuurwetenschappen: eindtermen curriculum 2012-2015

Kennis en inzicht

“[De student] heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.”

Deze Dublin-descriptor wordt in de eindkwalificaties van de opleiding Algemene Cultuurwetenschappen in vier eindtermen vertaald:

1. De student heeft aantoonbare kennis van en inzicht in belangrijke thema's in de wetenschapsbeoefening en/of het wetenschappelijk debat binnen de vakgebieden / disciplines van de opleiding Algemene Cultuurwetenschappen, te weten cultuurstudies, literatuurwetenschap, Neerlandistiek, cultuurgeschiedenis, religiewetenschap en rituele studies.
 - 1 a. Kennis van en inzicht in mediumspecifieke en interdisciplinaire theorievorming over cultuuruitingen (literaire analyse, analyse van beeldende kunst en film).
 - 1 b. Kennis van en inzicht in historische ontwikkeling van cultuuruitingen (in de context van de geschiedenis van Europa).
 - 1 c. Kennis van en inzicht over het functioneren van intellectuelen, kunstenaars en cultuuruitingen in het contemporaine publieke debat (publieke ruimte, publieke intellectuelen, esthetiek en politiek).
 - 1 d. Kennis van en inzicht in het opereren van instellingen in het culturele veld en van de manier waarop in het culturele veld materiële en symbolische productie worden toegekend.
 - 1 e. Kennis van en inzicht in de verschillende facetten van cultuurdeelname en cultuurbeleving, meer specifiek: de productie, distributie en receptie van kunstuitingen.
 - 1 f. Kennis van en inzicht in cultuur als de creatie van maatschappelijke en culturele identiteiten in de context van globalisering.
 - 1 g. Kennis van en inzicht in cultuur als de representatie van menselijk handelen dat zichtbaar wordt in culturele, talige en religieuze patronen.
 - 1 h. Kennis van en inzicht in actuele geesteswetenschappelijke theorievorming over de dynamiek van religie en ritueel in de Europese context en spanningsvelden in de samenleving als gevolg van deze dynamiek.
 - 1 i. Kennis van en inzicht in de theorievorming over en geschiedenis van de Nederlandse literatuur en cultuur (literatuurgeschiedenis 1100-heden, analyse en interpretatie van literaire teksten, literaire cultuur en instituties).
 - 1 j. Kennis van en inzicht in theorievorming over taalkunde van het Nederlands (grammatica, betekenisleer, taalvariatie, taalverwerving).
 - 1 k. Kennis van en inzicht in theorievorming over taalbeheersing van het Nederlands (taalvaardigheid- en processen, argumentatieleer en rhetorica, taalgebruikersnormen en conventies).
2. De student heeft aantoonbare kennis van en inzicht in het begrippenapparaat en de belangrijkste onderzoeksmethoden en – technieken binnen de vakgebieden/ disciplines van de opleiding Algemene Cultuurwetenschappen, te weten

cultuurstudies, literatuurwetenschap, cultuurgeschiedenis, religiewetenschap en rituele studies.

3. De student heeft aantoonbare kennis van en inzicht in de geschiedenis en grondbeginselen van de belangrijkste vakgebieden / disciplines van de opleiding Algemene Cultuurwetenschappen, te weten cultuurstudies, literatuurwetenschap, cultuurgeschiedenis, religiewetenschap en rituele studies.
4. De student heeft aantoonbare kennis van en inzicht in de wetenschapsfilosofische achtergronden van onderzoek binnen de vakgebieden / disciplines van de opleiding Algemene Cultuurwetenschappen, te weten cultuurstudies, literatuurwetenschap, cultuurgeschiedenis, religiewetenschap en rituele studies.

Toepassen kennis en inzicht

“[De student] is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.”

1. De student is in staat om relevante cultuurwetenschappelijke literatuur te vinden, kritisch te lezen, te verwerken en te bediscussiëren.
2. De student kan gegevens en wetenschappelijke literatuur (historische, literatuur-, cultuur-, muziek-, televisie-, film-, theaterwetenschappelijk en/of van gekozen hulpdisciplines) op een initieel academisch niveau verzamelen, analyseren, en vergelijken.
3. De student is in staat om vanuit verschillende perspectieven vraagstukken op de onderwerpen uit het curriculum efficiënt benaderen, analyseren, abstraheren, modelleren en tot de kern terug brengen.
4. De student is in staat om de in de cultuurwetenschappen geaccepteerde wetenschappelijke methoden en technieken toe te passen op relevante problemen.
5. De student is in staat om onderzoeksvragen te formuleren en onder begeleiding deze vragen te beantwoorden door middel van het opzetten, methodisch en creatief uitvoeren en kritisch evalueren van eenvoudig passend onderzoek.
6. De student is in staat om zowel conceptueel als concreet verbindingen te leggen tussen cultuurwetenschappelijke vraagstukken en vraagstukken uit andere academische disciplines.
7. De student kan op een gestructureerde en wetenschappelijke manier redeneren en argumenteren

Oordeelsvorming

“[De student] is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.”

1. De student is in staat om onderzoek en andere producten van zichzelf en collegae cultuurwetenschappers beoordelen en evalueren op formele en inhoudelijke gronden.
2. De student is in staat om de status van cultuurwetenschappelijke argumenten en standpunten beoordelen.
3. De student is in staat om vanuit meerdere perspectieven in diverse culturele omgevingen betekenis geven aan en het belang aangeven van cultuuruitingen.

Communicatie

“[De student] is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.”

1. De student kan zich in woord en geschrift op academisch niveau kunnen uitdrukken.
2. De student is in staat om op relevante wijze op academisch niveau, helder en beknopt uiting geven aan eigen oordelen en opvattingen.
3. De student is in staat om, gebruikmakend van relevante media, onderzoeksresultaten op overtuigende en passende wijze te communiceren naar een publiek van medewetenschappers en een breder maatschappelijk publiek.
4. De student is in staat om in geschrift, beeld en via moderne media met anderen binnen en buiten de eigen discipline te interacteren en anderen functioneel te stimuleren tot kennisdeling over de betekenisgeving van cultuuruitingen.

Eindtermen Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Kennis en inzicht

“[De student] Heeft aantoonbare kennis en inzicht, gebaseerd op de kennis en het inzicht op het niveau van Bachelor en die deze overtreffen en/of verdiepen, alsmede een basis of een kans bieden om een originele bijdrage te leveren aan het ontwikkelen en/of toepassen van ideeën, vaak in onderzoeksverband.”

Deze Dublin-descriptor wordt in de eindkwalificaties van de masteropleiding KCW in vier eindtermen vertaald:

1. Een master of arts, afgestudeerd in een van de mastertracks van de opleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen, beschikt over:
 - Verdiepende en grondige kennis op gevorderd niveau van de theorievorming binnen de Kunst- en Cultuurwetenschappen (i. h. bijzonder op de domeinen ‘Literatuur- en cultuurwetenschap’, ‘Jeugdliteratuur’, ‘Management of Cultural Diversity en ‘Religiewetenschappen en Ritual Studies’);
 - Verdiepende en grondige kennis op gevorderd niveau van de geschiedenis van de Kunst- en Cultuurwetenschappen (i. h. bijzonder op de domeinen ‘Literatuur- en cultuurwetenschap’, ‘Jeugdliteratuur’, ‘Management of Cultural Diversity en ‘Religiewetenschappen en Ritual Studies’), zowel in Nederland als internationaal;
 - Verdiepende en grondige kennis op gevorderd niveau van de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van de (studie van de) Kunst- en Cultuurwetenschappen (i.h.bijzonder op de domeinen ‘Literatuur- en cultuurwetenschap’, ‘Jeugdliteratuur’, ‘Management of Cultural Diversity en ‘Religiewetenschappen en Ritual Studies’);
 - Verdiepende en grondige kennis op gevorderd niveau van de vergelijkende studie naar de Kunst- en Cultuurwetenschappen in internationaal perspectief (i .h. bijzonder op de domeinen ‘Literatuur- en cultuurwetenschap’, ‘Jeugdliteratuur’, ‘Management of Cultural Diversity en ‘Religiewetenschappen en Ritual Studies’ in internationaal perspectief).

Daarnaast zijn er per mastertracks specifieke eindkwalificaties opgesteld die aanvullend zijn voor de hiervoor genoemde vier eindtermen:

2. Een Master of Arts, afgestudeerd in 'Kunsten, Publiek en Samenleving', beschikt over:
 - Kennis van de literair-historische, literatuurtheoretische en literatuursociologische factoren die bepalen welke rol literatuur, beeldende kunst en andere cultuuruitingen spelen en gespeeld hebben in het publieke debat.
 - Kennis van theorievorming over discussies in de literaire en de artistieke wereld over de maatschappelijke functie van kunst (in het bijzonder theorievorming over autonomie en engagement).
 - Kennis van de sociaal-psychologische theorievorming rond (verschillen in) cultuurparticipatie/ consumentengedrag, en theorievorming rond het (marketing-) beleid van uitgeverijen, boekhandels, bibliotheken en/of andere organisaties in de culturele sector.
 - Kennis van theorievorming in verband met de patroonmatige acceptatie van digitalisering - de invloed hiervan op verschillende aspecten van de samenleving, zoals onderwijs, bibliotheek en culturele instanties als het filmtheater.
 - Kennis van de theorievorming over de manier waarop literatuur en kunst in de samenleving beleefd en ervaren worden, over verschillende opvattingen over het subjectieve beleven van de werkelijkheid en over haar representatie in kunst en cultuur.
 - Kennis van de theorievorming over betekenistoekenning aan en (her)beleven van gebeurtenissen en ontwikkelingen uit de Europese geschiedenis en cultuur en de plaats van culturele artefacten daarin.

3. Een Master of Arts, afgestudeerd in Jeugdliteratuur, beschikt over:
 - Kennis van de studie naar pedagogische, psychologische en sociale aspecten van het leesgedrag van jongeren;
 - Kennis van de samenhang tussen jeugdliteratuur en andere cultuuruitingen vanuit literair perspectief;
 - Kennis van de theorievorming omtrent de jeugdliteraire kritiek;
 - Kennis van de beleids- en leesbevorderende instituties m.b.t. de jeugdliteratuur.

4. Een Master of Arts, afgestudeerd in Religie en Ritueel, beschikt over:
 - Aantoonbare kennis en inzicht van actuele geesteswetenschappelijke theorievorming over de dynamiek van religie en ritueel in de Europese context en spanningsvelden in de samenleving als gevolg van deze dynamiek;
 - Aantoonbare kennis en inzicht van de bijzondere aard van het hedendaagse proces van 're-inventing religion / ritual', met inbegrip van de reflectie op de veranderingen en conflicten met betrekking tot religieuze bronnen, praktijken, begrippen en theorieën;
 - Grote sensibiliteit voor de 'contested' staat van religie en ritueel in een seculiere, pluralistische en religieus diverse samenleving en de mogelijk daarmee gepaard gaande spanningen, en is in staat die 'contested status' te analyseren en er in woord en geschrift verslag van te doen;
 - Grote sensibiliteit voor de verschillende betekenissen en rollen van ritueel in uiteenlopende religieuze, sociale en therapeutische contexten, is in staat die verschillende betekenissen en rollen te analyseren, er in woord en geschrift verslag van te doen en bezit het vermogen om voor bijzondere gelegenheden een bij de betreffende gelegenheid 'passend' ritueel te ontwerpen.

5. Een Master of Arts, afgestudeerd in Management of Cultural Diversity, beschikt over:
 - Aantoonbare diepgravende kennis en inzicht in de centrale academische theorieën, kennis en concepten betreffende management van culturele diversiteit. Deze theorieën, kennis en concepten betreffen alleen de interactie en communicatieprocessen tussen stakeholders met verschillende culturele, religieuze, kunstzinnige en taalkundige oriëntaties in de betrokken velden;
 - Deze theorieën betreffen ook de interventiebenaderingen die erop gericht zijn de kansen vanuit culturele diversiteit te benutten en risico's ervan te minimaliseren.

Toepassen kennis en inzicht

"[De student] is in staat om kennis en inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied; is in staat om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan."

Deze Dublin-descriptor wordt in de eindkwalificaties van de masteropleiding KCW als volgt vertaald:

1. Een master of arts, afgestudeerd in een van de mastertracks van de opleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen:
 - Is in staat om op basis van een actuele vraagstelling een gedegen onderzoek op het gebied van de Kunst- en Cultuurwetenschappen (i. h. bijzonder van de domeinen 'Literatuur- en cultuurwetenschap', 'Jeugdliteratuur', 'Management of Cultural Diversity en 'Religiewetenschappen en Ritual Studies') op te zetten en uit te voeren;
 - Is in staat om verschillende onderzoeksmethoden (onder meer literatuurresearch, (historisch) bronnenonderzoek, lezersonderzoek; interpretatief onderzoek; evaluatieonderzoek) in eigen onderzoek toe te passen;
 - Is in staat met heldere, goed onderbouwde argumenten deel te nemen aan de actuele discussies rondom thema's in de Kunst- en Cultuurwetenschappen (i. h. bijzonder van de domeinen 'Literatuur- en cultuurwetenschap', 'Jeugdliteratuur', 'Management of Cultural Diversity en 'Religiewetenschappen en Ritual Studies') (zowel mondeling tijdens een debat als schriftelijk in een essay);
 - Is in staat om in zulke nieuwe of onbekende omstandigheden de genoemde vooronderstellingen van urgente maatschappelijke problemen rondom mens en maatschappij op te sporen;
 - Is in staat om academisch kennis op het gebied van de Kunst- en Cultuurwetenschappen (i. h. bijzonder van de domeinen 'Literatuur- en cultuurwetenschap', 'Jeugdliteratuur', 'Management of Cultural Diversity en 'Religiewetenschappen en Ritual Studies') te integreren met menswetenschappelijke kennis en om zulke complexe materie in het relevante maatschappelijke veld begrijpelijk uit te leggen.

Daarnaast zijn er per mastertracks specifieke eindkwalificaties opgesteld die aanvullend zijn voor de hiervoor genoemde vier eindtermen:

1. Een master of arts, afgestudeerd in Kunsten, Publiek en Samenleving:
 - Is in staat om zelfstandig een hermeneutisch, tekstinterpretatief en cultuurhistorisch onderzoek op te zetten en te evalueren;
 - Is in staat om zelfstandig een empirisch, cultuursociologisch onderzoek op te zetten en te evalueren.

2. Een master of arts, afgestudeerd in Jeugdliteratuur:
 - Is in staat om leesbevorderende activiteiten (op basis van wetenschappelijke onderzoeksgegevens) op te zetten en evalueren;
 - Is in staat om zelfstandig een hermeneutisch, tekstinterpretatief onderzoek naar jeugdliteraire teksten op te zetten en te evalueren;
 - Is in staat om zelfstandig een empirisch cultuursociologisch onderzoek naar bijvoorbeeld leesgedrag en leesmotivatie van jonge lezers op te zetten en te evalueren.

3. Een master of arts, afgestudeerd in Religie en Ritueel:
 - Is in staat om met deze kennis en inzicht in tijd en ruimte gelocaliseerde verschijningsvormen van religie en ritueel te kunnen benoemen, te analyseren, te beoordelen en in verband te brengen met de interactie tussen religie, religiositeit en ritueel, en met de interacties tussen een bepaalde religie en bepaalde vormen van ritueel en de laat-moderne pluralistische cultuur en samenleving;
 - Beschikt over bibliografische vaardigheden verbonden met het lezen van primaire teksten en veldwerkverslagen op het gebied van Religiewetenschappen en Ritual Studies en met wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de Religiewetenschappen en Ritual Studies;
 - Is in staat zelfstandig veldwerk te verrichten.

4. Een master of arts, afgestudeerd in Management of Cultural Diversity:
 - Is in staat de geleerde kennis en vaardigheden toe te passen op specifieke casussen en uitdagingen betreffende culturele diversiteit in al dan niet gemedieerde communicatie in maatschappelijke velden en in organisaties.

Oordeelsvorming

“[De student] is in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met sociaal-maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.”

1. Een master of arts, afgestudeerd in een van de mastertracks van de opleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen:
 - Is in staat om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied (van de studie) van de Kunst- en Cultuurwetenschappen (i. h. bijzonder van de domeinen ‘Literatuur- en cultuurwetenschap’, ‘Jeugdliteratuur’, ‘Management of Cultural Diversity en ‘Religiewetenschappen en Ritual Studies’), oordelen te formuleren op grond van wetenschappelijke kennis;
 - Is in staat logisch te redeneren en analytisch, kritisch en synthetisch te denken op academisch niveau;
 - Is in staat een wetenschappelijk essay/ onderzoeksrapport over een onderwerp uit de Kunst- en Cultuurwetenschappen (i. h. bijzonder van de domeinen ‘Literatuur- en cultuurwetenschap’, ‘Jeugdliteratuur’, ‘Management of Cultural Diversity en ‘Religiewetenschappen en Ritual Studies’) op waarde te schatten en te becommentariëren door toepassing van de standaarden voor de toets der wetenschappelijke kritiek;
 - Is in staat om de ethische, normatieve en maatschappelijke consequenties van wetenschappelijke standpunten en wetenschappelijke ontwikkeling, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen op het gebied van de Kunst- en Cultuurwetenschappen (i. h. bijzonder van de domeinen ‘Literatuur- en

- cultuurwetenschap', 'Jeugdliteratuur', 'Management of Cultural Diversity en 'Religiewetenschappen en Ritual Studies') op waarde schatten.
- Is in staat met heldere, goed onderbouwde argumenten deel te nemen aan de actuele discussies rondom thema's in de Kunst- en Cultuurwetenschappen (i. h. bijzonder van de domeinen 'Literatuur- en cultuurwetenschap', 'Jeugdliteratuur', 'Management of Cultural Diversity en 'Religiewetenschappen en Ritual Studies') (zowel mondeling tijdens een debat als schriftelijk in een essay);
2. Een master of arts, afgestudeerd in Kunsten, Publiek en Samenleving:
 - Is in staat om een wetenschappelijk gefundeerd (kritisch) oordeel te formuleren op een cultuuruiting;
 - Is in staat om kritisch te reflecteren op de relaties tussen verschillende cultuurwetenschappelijke methodologische benaderingswijzen;
 - Is in staat om kritisch na te denken over de relatie tussen kunst, cultuur, politiek en de publieke ruimte;
 - Is in staat om zich middels essays en artikelen te mengen in het publieke debat over kunst, cultuur en politiek.
 3. Een master of arts, afgestudeerd in Jeugdliteratuur:
 - Heeft vaardigheden om een gedegen literaire analyse van een jeugdliterair werk te maken en een oordeel daarvan met argumenten te onderbouwen.
 4. Een master of arts, afgestudeerd in Religie en Ritueel:
 - Heeft inzicht in de bijzondere aard van het hedendaagse proces van 're-inventing religion/ ritual', met inbegrip van de reflectie op de veranderingen en conflicten met betrekking tot religieuze bronnen, praktijken, begrippen en theorieën.
 5. Een master of arts, afgestudeerd in Management of Cultural Diversity:
 - Is in staat om onderzoeksresultaten te vertalen naar beleid en naar advies voor interventies ten behoeve van (multiculturele) instituten en (bestuurlijke) organisaties;
 - Is in staat om kwesties rondom culturele diversiteit in maatschappelijke velden, in bedrijven en overheidsorganisaties zodanig te analyseren dat daaruit voorstellen komen voor beleid en voor managementinterventie;
 - Is in staat om een kritisch oordeel te formuleren waarin gereflecteerd wordt op de sociale en ethische verantwoordelijkheden die horen bij de toepassing van wetenschappelijke kennis;
 - Is in staat om risico's en kansen van culturele diversiteit in organisaties en in de samenleving te detecteren en interventies te ontwikkelen om de risico's te vermijden en de kansen te realiseren.

Communicatie

"[De student] Is in staat om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten of niet-specialisten.

1. Een master of arts, afgestudeerd in een van de mastertracks van de opleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen:
 - Kan mondeling en schriftelijk argumenteren en presenteren (in zowel de Nederlandse als de Engelse taal), voor zowel een academisch publiek als een publiek uit het veld;

- Kan wetenschappelijke onderzoeksresultaten, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk overbrengen op een academisch publiek, alsmede op een meer algemeen geïnteresseerd, dan wel praktijkgericht publiek;
- Heeft het vermogen om onderzoeksresultaten op een heldere wijze uiteen te zetten, zowel schriftelijk in een onderzoeksrapport als mondeling in een wetenschappelijke presentatie;
- Is in staat wetenschappelijk samen te werken (inter- of multidisciplinair) daar waar wetenschapsbeoefening vraagt om reflectie op methode(s) of resultaten.
- Kan kennis en expertise op het gebied van de Kunst- en Cultuurwetenschappen (i. h. bijzonder van de domeinen ‘Literatuur- en cultuurwetenschap’, ‘Jeugdliteratuur’, ‘Management of Cultural Diversity en ‘Religiewetenschappen en Ritual Studies’) naar actuele maatschappelijke contexten vertalen.

Leervaardigheden

“[De student] Bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter.”

1. Een master of arts, afgestudeerd in een van de mastertracks van de opleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen, beschikt over:
 - Analytische en synthetische vaardigheden verbonden met het lezen van primaire teksten en met wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de Kunst- en Cultuurwetenschappen (i. h. bijzonder van de domeinen ‘Literatuur- en cultuurwetenschap’, ‘Jeugdliteratuur’, ‘Management of Cultural Diversity en ‘Religiewetenschappen en Ritual Studies’);
 - *Analytische vaardigheden om kritisch te reflecteren op wetenschappelijk onderzoek m.b.t. de Kunst- en Cultuurwetenschappen (i. h. bijzonder van de domeinen ‘Literatuur- en cultuurwetenschap’, ‘Jeugdliteratuur’, ‘Management of Cultural Diversity en ‘Religiewetenschappen en Ritual Studies’);*
 - Onderzoeksvaardigheden om via een gedegen, goed onderbouwd onderzoek antwoord te geven op vraagstellingen m.b.t. de Kunst- en Cultuurwetenschappen (i. h. bijzonder van de domeinen ‘Literatuur- en cultuurwetenschap’, ‘Jeugdliteratuur’, ‘Management of Cultural Diversity en ‘Religiewetenschappen en Ritual Studies’);
 - Een gedisciplineerde consciëntieuze houding ten opzichte van problemen op het gebied van de Kunst- en Cultuurwetenschappen (i. h. bijzonder van de domeinen ‘Literatuur- en cultuurwetenschap’, ‘Jeugdliteratuur’, ‘Management of Cultural Diversity en ‘Religiewetenschappen en Ritual Studies’) en een scherp oog voor andere wetenschappelijke of maatschappelijke informatie die hem in staat stelt om zelfgestuurd of autonoom eigen onderzoeksprojecten uit te voeren.
 - Een academische habitus die het mogelijk maakt om levenslang te blijven leren.

Leervaardigheden

“[De student] bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.”

1. De student is in staat om argumenteren in te zetten als middel om te leren, passende standpunten naar voren te brengen en standpunten van anderen te begrijpen en te

waarden, kennis te delen en bij te dragen aan discussies en het argumentatieproces in een multidisciplinaire groep.

2. De student is in staat om de eigen kwaliteiten te beoordelen en daarbij oordelen van anderen te betrekken.
3. De student is in staat om te reflecteren op de eigen vaardigheden, conclusies te trekken over de eigenontwikkeling en actie te ondernemen voor de optimalisatie van het eigen leertraject in het licht van het functioneren als cultuurwetenschapper binnen en buiten de gekozen discipline.
4. De student is in staat tot zelfstandige oriëntatie op relevante beroepssectoren dan wel mogelijke vervolgopleidingen.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Schema onderwijscurriculum bachelor ACW (2012-2015)

Achter de cursus is aangegeven of de cursus verplicht (V) is of dat het een vrije keuze betreft. Bovendien zijn de ECTS van de cursus aangegeven wanneer de cursus geen 6 ECTS bedraagt.

Algemene Cultuurwetenschappen	ULT Nederlands	ULT Levensbeschouwing
jaar 1 semester 1	jaar 1 semester 1	jaar 1 semester 1
Humanities 1 (V) 5 Wetenschapsfilosofie (V) 5 Academisch Nederlands (V) 5 Interpretatie van cultuuruitingen (V) 5 Inleiding Cultuurwetenschappen (V) 5 Beeldcultuur (V) 5	Humanities 1 (V) 5 Wetenschapsfilosofie (V) 5 Academisch Nederlands (V) 5 Interpretatie van cultuuruitingen (V) 5 Inleiding Cultuurwetenschappen (V) 5 Beeldcultuur (V)	Humanities 1 (V) 5 Wetenschapsfilosofie (V) 5 Academisch Nederlands (V) 5 Interpretatie van cultuuruitingen (V) 5 Inleiding Cultuurwetenschappen (V) 5 Beeldcultuur (V)
jaar 1 semester 2	jaar 1 semester 2	jaar 1 semester 2
Humanities 2 (V) Ethiek (V) Cultuur en maatschappij (V) Cultuursociologie (V) Religie en ritueel (V)	Humanities 2 (V) Ethiek (V) Cultuur en maatschappij (V) Cultuursociologie (V) 5 Religie en ritueel (V)	Humanities 2 (V) Ethiek (V) Cultuur en maatschappij (V) Cultuursociologie (V) 5 Religie en ritueel (V)

jaar 2 semester 1	jaar 2 semester 1 (6 ECTS extra)	jaar 2 semester 1 (6 ECTS extra)
Methodologie (V) Cultuurgeschiedenis 1: De bronnen van Europa (V) Marketing van cultuur (V)	Methodologie (V) Cultuurgeschiedenis 1: De bronnen van Europa (V) Marketing van cultuur (V)	Methodologie (V) Cultuurgeschiedenis 1: De bronnen van Europa (V) Marketing van cultuur (V)
Kies 2 uit: - Intermedialiteit - Cultuuruitingen voor de jeugd - Religieuze diversiteit - Cultural anthropology of religion - Publieke beleidsvorming (FRW) - Media en beeldvorming (Vrije keuze uit het CIW-aanbod) - Statistiek: basistechnieken (3 ects) en Statistiek: practicum met spss (3 ects)	Intermedialiteit (V) Cultuuruitingen voor de jeugd (V) Psycholinguistics (CIW)	Religieuze diversiteit (V) Cultural anthropology of religion (V)

jaar 2 semester 2	jaar 2 semester 2	jaar 2 semester 2
Cultuurgeschiedenis 2: Het moderne Europa (V) Media- en Cultuurbeleid (V) Kies 3 uit: -Mediawijsheid -Populaire cultuur -Rituele repertoires -Niet-westerse religies in Europa -Transmedia Journalism (Vrije keuze uit het CIW-aanbod)	Cultuurgeschiedenis 2: Het moderne Europa (V) Mediawijsheid (V) Tekstkwaliteit (CIW) Taalwetenschap (CIW) Kies 1 uit: (CIW) - Retorica & Argumentatie -Taal en betekenis	Cultuurgeschiedenis 2: Het moderne Europa (V) Mediawijsheid (V) Niet-westerse religies in Europa (V) Rituele repertoires (V) Kies 1 uit: - Media- en Cultuurbeleid - Populaire cultuur

jaar 3 semester 1	jaar 3 semester 1 (6 ECTS extra)	jaar 3 semester 1 (6 ECTS extra)
Cultuurgeschiedenis 3: Europa in de twintigste eeuw (V) Globalisering (V) Ideologie en samenleving (V) Kies 2 uit: - Literatuur en beeldende kunst in de publieke ruimte - Psychologische theorieën van cultuurparticipatie - Religion and gender in European Culture - Godsdienstpsychologie - Management, Organisation and Culture - Digitaal Erfgoed (Vrije keuze uit CIW)	Cultuurgeschiedenis 3: Europa in de twintigste eeuw (V) Globalisering (V) Practicum Tekstontwerp (CIW) Kies 1 uit (CIW): Document Design Theorie Cognitive Linguistics Algemene didactiek (V) Vakdidactiek Nederlands (V)	Cultuurgeschiedenis 3: Europa in de twintigste eeuw (V) Globalisering (V) Religion and gender in European Culture (V) Godsdienstpsychologie (V) Algemene didactiek (V) Vakdidactiek Levensbeschouwing (V)
jaar 3 semester 2	jaar 3 semester 2 (6 ECTS extra)	jaar 3 semester 2 (6 ECTS extra)
Profiel ondernemen: Twee cursussen uit het aanbod voor het Center voor Entrepreneurship Profiel onderzoek: Het wetenschappelijke debat Wetenschap in het publieke debat Bachelorthesis (18 ECTS)	Didactische oriëntatiestage (12 ECTS) (V) Didactiek Integratie (V) Bachelorthesis (18 ECTS)	Didactische oriëntatiestage (12 ECTS) (V) Didactiek Integratie (V) Bachelorthesis (18 ECTS)

Schema onderwijscurriculum master Kunst- en Cultuurwetenschappen (2011-2012)

Getal achtervaktitel: aantal ECTS; toevoeging E= Engelstalig;

Kunst, Publiek en Samenleving	Jeugdliteratuur	Management of Cultural Diversity
blok 1	blok 1	blok 1
Polemieken en debatten in de kunsten 6 Consumentengedrag 6 OZV-module (vrij te kiezen) 3	Theoretische en historische reflectie op jeugdliteratuur 6 Thematische cursus 1: Het kind als lezer 3 OZV-module Hermeneutisch onderzoek van tekst en beeld 3 Research Skills: Research Interview 3 NB bovenstaande 2 OZV-modules worden geadviseerd (student is dus niet verplicht om die twee te volgen: kan ook andere OZV-modules volgen)	MCD Intro Course 6 E Cultural Identity and Diversity 6 E Research Skills: Research Interview 3
blok 2	blok 2	blok 2
Het kwaad in de kunsten 6 Reflectie op cultuurwetenschap 6	Jeugdliteratuur in internationaal perspectief 6 Zelfstudiemodule of korte praktijkstage 6 Thematische cursus 2: Life writing E 3	Cultural Diversity Policies 6 E Cultural Diversity Management 6 E Research Skills: Ethnographic Research 3
blok 3	blok 3	blok 3
Invloed van digitalisering 6 Verandering in beleving 6 OZV-module (vrij te kiezen) 3	Grensverkeer: Jeugdliteratuur en andere cultuuruitingen 6 Masterthesis 8	<i>MCD Research Practicum 6 E</i> Variable course 6 E Masterthesis 3
blok 4	blok 4	blok 4
Masterthesis 18	Zelfstudiemodule of korte praktijkstage 6 Masterthesis 10	Masterthesis 15

Schema onderwijscurriculum mastertrack Religie en Ritueel (2012-2013)

Getal achtervaktitel: aantal ECTS; toevoeging E= Engelstalig

Religie en Ritueel (2012-2013)
Blok 1
Ritueel en religie 6 Civic religion en civic ritual 6 OZV-module 1: Hermeneutisch Onderzoek van Tekst en Beeld 3
Blok 2
Religieuze diversiteit en ruimte 6 Ritualiteit. Over 'herdenken' en 'helen'. 6 OZV-module 2: Ethnographic Research 3
Blok 3
Religie en performativiteit 6 Religie, ritueel en recreatie 6 OZV-module 3: Antropologie en veldwerk 3
Blok 4
Masterthesis (15ECTS)

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Verantwoording gepresenteerde cijfers

De VSNU cijfers zijn gebaseerd op onbewerkte gegevens op persoonsniveau uit de bestanden van de centrale studentenadministraties van de universiteiten. Deze cijfers worden door DUO verzameld in het CRIHO. Vervolgens wordt op basis van het CRIHO het 1cijfer Hoger Onderwijs (1cHO) samengesteld. DUO-Z en CBS bewerken deze gegevens zodanig dat de gegevens tussen en binnen instellingen goed vergelijkbaar zijn. Aanvullend is per individuele student nagegaan of deze student na uitval bij de opleiding van start alsnog een diploma heeft gehaald bij een andere universiteit dan wel bij een instelling voor hoger beroepsonderwijs. Hierdoor kunnen opleidingen over instellingsoverstijgende informatie beschikken. De definities voor de cijfers over instroom, rendementen en studieduur zijn in samenwerking met deskundigen van het CBS, universiteiten en VSNU vastgesteld.

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

Bachelor Algemene Cultuurwetenschappen

Tabel: Cohortomvang en samenstelling Bachelor (voltijds) met vooropleidingscategorie (absoluut)

	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
	n	n	n	n	N	n
Totaal Universiteiten						
05/ 06	125	25	49	2	11	212
06/ 07	139	26	43	7	16	231
07/ 08	138	34	51	12	10	245
08/ 09	130	22	58	9	17	236
09/ 10	166	36	66	7	19	294
10/ 11	180	28	59	16	27	310
TiU						
05/ 06	9	3	2	0	1	15
06/ 07	19	4	0	0	2	25
07/ 08	15	6	0	1	1	23
08/ 09	24	3	3	1	0	31
09/ 10	11	6	2	1	1	21
10/ 11	15	2	0	0	1	18

Toelichting:

* HBO is inclusief de studenten in een schakelprogramma/premaster.

** De cijfers over instroom, rendementen en studieduur zijn gebaseerd op de volgende definitie van een cohort: tot een cohort worden gerekend de studenten bij wie de combinatie van inschrijving voor een opleiding aan een bepaalde instelling voor de eerste maal voorkomt=eerstejaars-opleiding-Instelling (EOI). Studenten met meerdere inschrijvingen worden niet tot het cohort gerekend en vallen dus ook buiten de berekeningen van het rendement of de studieduur. De instroom in een bachelor wordt onderscheiden naar vooropleiding: VWO, HBO-propedeuse, WO of overig (= incl. studenten met een internationale vooropleiding). Studenten met een HBO-einddiploma als hoogste vooropleiding blijven buiten beschouwing.

Tabel: Vertrek bachelorstudenten (VWO Instroom; voltijdse instroom)

Cohort	Vertrek bachelorstudenten bij de opleiding				
	Omvang cohort	na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar	Selectiviteit
	absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is			
Totaal Universiteiten					
05/ 06	125	14	18	21	65
06/ 07	139	16	22	23	69
07/ 08	138	18	26	26	69
08/ 09	130	27	34	*38	*71
09/ 10	166	16	*25		
10/ 11	180	*18			
TiU					
05/ 06	9	0	11	11	0
06/ 07	19	32	37	42	75
07/ 08	15	7	13	13	50
08/ 09	24	42	42	*42	*100
09/ 10	11	45	*55		
10/ 11	15	*27			

Noot: *Voorlopige cijfers peildatum 1 oktober

Toelichting: ·

Het uitvalpercentage is het percentage studenten van een cohort dat na respectievelijk 1, 2 of 3 jaar geen bachelorexamen heeft behaald en niet meer is ingeschreven voor dezelfde (of equivalente) opleiding binnen de instelling. De selectiviteit van het eerste jaar is het aantal studenten dat uitvalt in het eerste jaar als percentage van de totale uitval na 3 jaar. Het cijfer zegt hiermee iets over het selecterende en oriënterende karakter van het eerste jaar: hoe hoger het cijfer, des te hoger de selectie die in het eerste jaar heeft plaatsgevonden. De uitval wordt alleen berekend over studenten met een vwo-vooropleiding die in één opleiding ingeschreven staan (het zogenaamde KUO-standaardcohort).

Tabel: Bachelorrendement van herinschrijvers opleiding (en hoop binnen instelling; VWO Instroom; voltijdse instroom)

Cohort	Omvang	% van	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			herins.	totale cohort	na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	
	absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is						
Totaal Universiteiten								
05/ 06	108	86	35	68	79	83		
06/ 07	116	83	32	66	78			
07/ 08	113	82	33	68				
08/ 09	95	73	36					
09/ 10	140	84						
10/ 11	148	82						
TiU								
05/ 06	9	100	22	56	56	56		
06/ 07	13	68	8	23	46			
07/ 08	14	93	64	71				
08/ 09	14	58	21					
09/ 10	6	55						
10/ 11	11	73						

Toelichting: ·

Het bachelorrendement van herinschrijvers na 1 jaar is het cumulatief percentage studenten van een cohort, ingestroomd in een bacheloropleiding – en na het eerste jaar opnieuw ingeschreven voor dezelfde (of equivalente) opleiding binnen de instelling – dat respectievelijk 3, 4, 5, 6 of meer jaar na eerste inschrijving het bachelorexamen binnen dezelfde (of equivalente opleiding) aan deze instelling heeft behaald. Tabellen 5.1 is berekend over het KUO-standaardcohort, tabel 5.2 geeft het rendement binnen het HOOP-gebied (globale thematische categorieën van opleidingen volgens het Hoger Onderwijs en OnderzoeksPlan). Dit is relevant in het geval meerdere opleidingen gemeenschappelijk onderwijs verzorgen (bijvoorbeeld een breed eerste jaar), waarbij de student later pas een definitieve keuze maakt voor een van deze opleidingen.

Tabel: Bachelorrendement van herinschrijvers opleiding (en hoop binnen instelling; totale instroom; voltijdse instroom)

Cohort	Omvang	% van	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			herins.	totale cohort	na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	
	absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is						
Totaal Universiteiten								
05/ 06	167	79	37	66	75	78		
06/ 07	164	71	32	64	78			
07/ 08	176	72	33	61				
08/ 09	162	69	37					
09/ 10	213	72						
10/ 11	214	69						
TiU								
05/ 06	14	93	21	64	64	64		
06/ 07	17	68	12	35	59			
07/ 08	17	74	65	71				
08/ 09	20	65	35					
09/ 10	12	57						
10/ 11	13	72						

Toelichting:

Tabellen 5.1 en 5.2 geven het rendement binnen de opleidingen. Tabellen 5.5 en 5.6 geven het rendement binnen het HOOP-gebied. Dit is relevant in het geval meerdere opleidingen gemeenschappelijk onderwijs verzorgen (bijvoorbeeld een breed eerste jaar), waarbij de student later pas een definitieve keuze maakt voor een van deze opleidingen.

Tabel: Instroom (voorkomen 1 en totaal) uitgesplitst naar geslacht (voltijdse instroom)

		voorkomen 1			Totaal		
		Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen
		Absoluut	percentage		Absoluut	percentage	
Totaal Universiteiten							
05/ 06		212	17	83	250	20	80
06/ 07		231	23	77	267	22	78
07/ 08		245	19	81	284	21	79
08/ 09		236	19	81	270	20	80
09/ 10		294	18	82	326	20	80
10/ 11		310	20	80	343	20	80
TiU							
05/ 06		15	20	80	19	26	74
06/ 07		25	32	68	26	31	69
07/ 08		23	22	78	24	21	79
08/ 09		31	13	87	32	13	88
09/ 10		21	33	67	26	31	69
10/ 11		18	22	78	18	22	78

Toelichting:

Het aandeel mannen en vrouwen (totaal en percentage) van het aantal voltijd inschrijvingen van een cohort. Onder 'voorkomen 1' worden de studenten verstaan die bij één opleiding staan ingeschreven. Deze totalen komen overeen met de totalen in tabel B1.1. Onder 'totaal' zijn tevens de studenten meegenomen die bij meer dan één opleiding (mogelijk ook bij een opleiding aan een andere instelling) staan ingeschreven.

Tabel: Ingeschrevenen naar onderwijsvorm en geslacht

	Ingeschrevenen			Voltijdopleiding			Deeltijdopleiding			Duaal		
	Totaal	M	V	Totaal	M	V	Totaal	M	V	Totaal	M	V
Totaal Universiteiten												
05/ 06	712	146	566	700	141	559	12	5	7	0	0	0
06/ 07	733	150	583	723	147	576	10	3	7	0	0	0
07/ 08	762	159	603	746	155	591	16	4	12	0	0	0
08/ 09	781	157	624	767	156	611	14	1	13	0	0	0
09/ 10	814	161	653	800	156	644	14	5	9	0	0	0
10/ 11	866	158	708	853	156	697	13	2	11	0	0	0
11/ 12	838	135	703	821	134	687	17	1	16	0	0	0
TiU												
05/ 06	52	13	39	49	13	36	3	0	3	0	0	0
06/ 07	66	20	46	65	20	45	1	0	1	0	0	0
07/ 08	68	21	47	68	21	47	0	0	0	0	0	0
08/ 09	81	16	65	79	16	63	2	0	2	0	0	0
09/ 10	87	20	67	82	18	64	5	2	3	0	0	0
10/ 11	77	14	63	72	14	58	5	0	5	0	0	0
11/ 12	105	15	90	93	15	78	12	0	12	0	0	0

Toelichting:

Alle ingeschrevenen voor een opleiding naar inschrijvingsvorm en geslacht per 1 oktober (peildatum). Studenten met meerdere (hoofd)inschrijvingen, mogelijk aan andere instellingen, worden meegeteld.

Tabel: Geslaagden (bachelor, doctoraal en beroepsexamen) per jaar per instelling (totaal van voltijdse en deeltijdse instroom samen)

	Totaal	TiU
05/ 06	140	11
06/ 07	158	15
07/ 08	145	9
08/ 09	139	11
09/ 10	148	16
10/ 11	161	12

Toelichting:

Het aantal bij de opleiding behaalde bachelordiploma's uitgesplitst naar jaar van afstuderen.

Gerealiseerde docent-studentratio

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

Studentenaantallen

Voor de berekening van de staf-studentratio is voor de studentenaantallen uitgegaan van alle in het peiljaar formeel ingeschreven studenten ('1-oktobertelling') per opleiding. Daarvoor zijn voor de bacheloropleiding ACW ook de premasterstudenten meegeteld.

	bacheloropleiding ACW		
	bachelor	premaster	totaal
2011-2012	72	29	101

Onderwijscapaciteit

De docentcapaciteit is bepaald op grond van de feitelijk ingezette onderwijs-fte's per cursus en scriptie.

TSH hanteert voor de verdeling van fte over de departementen een algemene norm van 0,1 fte per cursus en 0,02 fte per bachelorscriptie. Departementen verdelen de op deze wijze toegekende fte's volgens eigen rekenmodellen weer over de cursussen, daarbij afhankelijk van aantallen studenten en werk- en toetsvormen afwijkend van de norm van 0,1 fte per cursus (soms naar boven, soms naar beneden). De feitelijk ingezette onderwijscapaciteit voor de berekening van de staf-studentratio is berekend volgens de departementale verdeling van capaciteit.

	fte bacheloropleiding ACW
2011-2012	3,91

Staf-studentratio

	bacheloropleiding ACW
2011-2012	1: 25,8

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Studentenaantallen

Voor de berekening van de staf / studentratio is voor de studentenaantallen uitgegaan van alle in het peiljaar formeel ingeschreven studenten ('1-oktobertelling') per opleiding.

	masteropleiding KCW
2011-2012	64

Onderwijscapaciteit

De docentcapaciteit is bepaald op grond van de feitelijk ingezette onderwijs-fte's per cursus en scriptie.

TSH hanteert voor de verdeling van fte over de departementen een algemene norm van 0,1 fte per cursus en 0,028 fte per masterscriptie. Departementen verdelen de op deze wijze toegekende fte's volgens eigen rekenmodellen weer over de cursussen, daarbij afhankelijk van aantallen studenten en werk- en toetsvormen afwijkend van de norm van 0,1 fte per cursus (soms naar boven, soms naar beneden). De feitelijk ingezette onderwijscapaciteit voor de berekening van de staf / studentratio is berekend volgens de departementale verdeling van capaciteit.

	masteropleiding KCW
2011-2012	3,18

Staf-studentratio

	masteropleiding KCW
2011-2012	1: 20,1

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

Contacturen

Rekenwijze totaal aantal contacturen

Over het algemeen is een 6 ECTS vak 12 x 2 uur hoor/werkcollege en wordt afgesloten met een tentamen (3 uur). Voor tentamens, hertentamens en tussentoetsen wordt een gemiddelde van 16 uur per semester meegerekend. Scriptiebegeleiding wordt herleid uit de tijd die een docent krijgt voor de begeleiding (30 uur voor een bachelorscriptie). Uitgaande van gemiddeld 3 leesrondes per scriptie van 4 uur kan de resterende tijd worden meegerekend als contacturen.

Rekenwijze aantal onderwijsweken

In de bachelor heeft een semester 12 collegeweken, gevolgd door een tentamenperiode van ca. 3 weken. Vanuit het studentenperspectief gerekend wordt daarvan 1 week modelmatig ook als onderwijsweek geteld. Voor de berekening van het gemiddeld aantal contacturen per week wordt verder niet gekeken naar hertentamenperiodes, inhaalweken, etc. In totaal wordt in de bacheloropleiding dus gerekend met 26 onderwijsweken per jaar.

Totaal aantal contacturen per jaar

	Totaal aantal klokuren per student in een studiejaar		
	B1	B2	B3
Totaal geprogrammeerd - docent fysiek aanwezig	329	325	232

Contacturen bachelor ACW (26 weken)

Jaar	B1	B2	B3
contacturen / week	12,7	12,5	8,9

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Contacturen

Rekenwijze totaal aantal contacturen

Over het algemeen is een 6 ECTS vak 12 x 2 uur hoor/werkcollege en wordt afgesloten met een tentamen (3 uur).

Voor tentamens, hertentamens en tussentoetsen wordt een gemiddelde van 16 uur per semester meegerekend. Scriptiebegeleiding wordt herleid uit de tijd die een docent krijgt voor de begeleiding (40 uur voor een masterscriptie). Uitgaande van gemiddeld 3 leesrondes per scriptie van 4 uur kan de resterende tijd worden meegerekend als contacturen.

Rekenwijze aantal onderwijsweken

In de master is het jaar ingedeeld in vier blokken van 7 collegeweken, daarbij worden per jaar modelmatig 2 tentamenweken meegerekend, dus in totaal heeft de masteropleiding 30 onderwijsweken. Voor de berekening van het gemiddeld aantal contacturen per week wordt verder niet gekeken naar hertentamenperiodes, inhaalweken, etc.

Totaal aantal contacturen per jaar

	Totaal aantal klokuren per student in een studiejaar				
	KPS	Jeugdliteratuur	MCD	Religie & Ritueel	gemiddeld
Totaal geprogrammeerd - docent fysiek aanwezig	269	258	248	282	264

Contacturen master KCW (30 weken)

jaar	M1
contacturen / week	8,8

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Dag 1 – 28 mei 2013

Tijd	Onderdeel	Gesprekspartners	
08.30	Aankomst commissie		
08.30 - 10.00	Voorbereidende bijeenkomst commissie, inzien van documenten		
10.00 - 11.00	Gesprek met inhoudelijk verantwoordelijken	Dr. Hans van Driel Prof. dr. Sjaak Kroon Dr. Sander Bax Prof. dr. Helma van Lierop Dr. Hans Siebers Prof. dr. Herman Beck Drs. Olga Zweckhorst	Vice-decaan onderwijs 'TSH Dept. voorzitter DCU Opleidingsdirecteur ACW / KCW Coördinator Jeugdliteratuur Coördinator MCD Coördinator Religie en Ritueel Manager Onderwijsinstituut TSII
11.00 - 11.15	Pauze		
11.15 - 12.15	B ACW - Gesprek met studenten	Aurelie van 't Slot Eline Pecters Cobine van der Louw Diana Sonnemans Pieter Donkers Lisa van Oort	tweede jaar derde jaar derde jaar derde jaar, Nederlands premaster KPS derde jaar
12.15 - 13.15	B ACW - Gesprek met docenten	Prof. dr. Odile Heynders Dr. Jan Jaap de Ruiter Dr. Coosje van der Pol Dr. Tineke Nugteren Dr. Maaïke de Haardt Drs. Geno Spoormans Dr. Jan Jans Drs. Janneke van der Loo	
13.15 - 14.15	Lunch, inzien van documenten		
14.15 - 15.15	M KC - Gesprek met studenten	Hugo Derene Jasper Molenaar Marloes Schrijvers Iris de Snaijer Anna Slump Marli van Boekel Menno Janssen Simone Bil	KPS KPS Jeugdliteratuur Jeugdliteratuur MCD MCD Religie en Ritueel Religie en Ritueel
15.15 - 16.15	M KC - Gesprek met docenten	Prof. dr. Odile Heynders Dr. Sander Bax Prof. dr. Helma van Lierop Dr. Vanessa Joosen Dr. Hans Siebers Prof. dr. Sjaak Kroon Prof. dr. Herman Beck Dr. Tineke Nugteren	KPS KPS Jeugdliteratuur Jeugdliteratuur MCD MCD Religie en Ritueel Religie en Ritueel
16.15 - 16.45	Pauze		
16.45 - 17.15	Gesprek met alumni	Sandra van Bruinisse Daan Rutten Meike Kerstholt	Bibliotheek Oss Universiteit Utrecht Onderwijs

Claire van Nuenen	kunstsector
Geertjan de Vugt	promovendus UvT
Teun van Irsel	
Tom van Nuenen	promovendus UvT
Ellen Verschuren	

Dag 2 – 30 mei 2013

Tijd	Onderdeel	Gesprekspartners	
08.30	Aankomst commissie		
09.00 - 09.45	Gesprek met student- en docentleden Opleidingscommissies B en M	Dr. Joost Schilperoord Dr. Leon Hanssen Dr. Rian Aarts Dr. Martin Hoondert Siri Hol Janna Moree	Voorzitter Opl. cie Docentlid Opl. cie Docentlid Opl. cie Docentlid Opl. cie Studentlid Opl. cie Studentlid Opl. cie
09.45 - 10.45	Gesprek met Examencommissie en studieadviseur	Dr. Frans van Peperstraten Dr. Peter Broeder Drs. Olga Zweckhorst Drs. Cathy de Waele Drs. Denise Lindenu	Voorzitter examen cie TSH Lid examen cie TSH Secretaris examen cie TSH Studieadviseur ACW Studieadviseur KCW
10.45 - 11.45	Vorbereiding afsluitend gesprek met formeel verantwoordelijken/ mogelijkheid tot inloopsprekkuur		
11.45 - 12.30	Afsluitend gesprek met formeel verantwoordelijken	Prof. dr. Arie de Ruijter Dr. Hans van Driel Drs. Lex Oostrom Prof. dr. Sjaak Kroon Dr. Sander Bax	Decaan TSH Vice-decaan onderwijs TSH Directeur TSH Dept. voorzitter DCU Opleidingsdirecteur ACW / KCW
12.30 - 14.00	Opstellen voorlopige bevindingen inclusief lunch		
14.00 - 14.15	Mondelinge rapportage van voorlopige bevindingen – openbaar		

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen	Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen
783289	897551
661493	654217
456210	842714
510290	242008
359630	789066
750658	483366
168908	720546
921924	821709
796658	403850
932322	890549
752286	958119
864742	365207
522698	226339
902555	182528
242008	506188

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving):

- Studietoeken en literatuur;
- Cursushandleidingen;
- Studiegidsen;
- Docent- en studenttevredenheidsonderzoeken;
- Evaluatieresultaten;
- Notulen opleidingscommissies;
- Notulen en beleidsdocumenten examencommissie;
- Informatie met betrekking tot toetsing en beoordeling (inclusief facultaire nota toetsbeleid, thesishandleidingen en thesisbeoordelingsformulieren);
- Toetsopgaven en antwoordmodellen van diverse cursussen per opleiding;
- Onderwijs en Examenreglementen;
- Regels en Richtlijnen Examencommissie;
- Onderwijsvisie Tilburg University 2012;
- Matrices eindtermen-leerdoelen bachelor- en mastercursussen;
- Matrices leerdoelen per cursus.

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: VERSCHAFFEL BART

ADRES: NAAMSESTRAAT 44, 3000 LEUVEN

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht, DATUM: 6/09/2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Prof. Dr. Michael Hestroh

ADRES: Huden Wurtten 10 D-7489 Greifswald

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

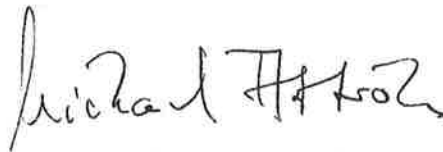
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 6. IX. 2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

J. J. van Maanen

ADRES:

Wooiland 68 Groningen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

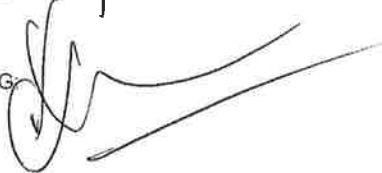
PLAATS:

Groningen

DATUM:

6 september 2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: GEERT LERNOUT

ADRES: VOGHARDINGSSTRAAT 102 B-2020 ANTWERPEN - BELGIË

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Antwerpen, B.

DATUM: 13/8/2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Susan Leffers

ADRES: VU - De Boelelaan 1105 1081 HV A'd.

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 6-9-'12

HANDTEKENING:

Q320

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: J. W. van Henten

ADRES: Spuistraat 210, 1012 VT Amsterdam

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Amsterdam DATUM: 7-12-12

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Sylvia Alting van Geusau

ADRES: Vincent van Goghstraat 136
1072 kw Amsterdam

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

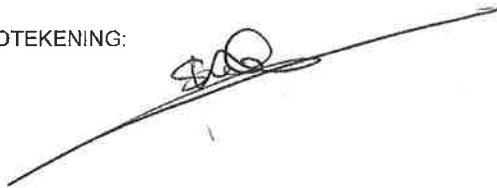
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 6-09-2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Renate Prenen

ADRES: Simon Stevinweg 21, 1105 TB Bussum

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 09-10-2012

HANDTEKENING:

Bijlage commissiesamenstelling Kunst & Cultuur

	RUG	RU	VU	UU	UvA	EUR	UM	UvT	OU	LEI
	29-30 okt 2012	15-16 nov 2012	3-4 dec 2012	11-12 feb 2013	19-21 mrt 2013	24 apr 2013	31 mei 2013	29-30 mei 2013	14 jun 2013	20-21 jun 2013
<i>Voorzitter</i>										
Verschaffel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Kerncommissie</i>										
Lernout	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Van Maanen		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Astroh	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Cultuurbistorici</i>										
De Vries	x	x								
Legene				x		x	x	x	x	x
Aerts			x		x					
<i>Kunsthistorici</i>										
Westermann			x	x	x					x
Martens	x	x								
<i>Media</i>										
Fickers		x	x		x	x				
<i>Religie</i>										
Van Henten								x		
<i>Studentleden</i>										
Seugling	x	x			x					
Alting van Geusau			x	x		x	x	x	x	x
<i>Secretaris</i>										
Prenen		x		x		x	x	x		
Textor	x		x	x	x				x	x
Van der Spek			x							
Van der Weiden					x					

